

FINANSMINISTERIET

Budgetoversigt 1

Januar 2002

FINANSMINISTERIET

Budgetoversigt 1

Januar 2002

Budgetoversigt 1, januar 2002

Budgetoversigten udkommer normalt 3 gange årligt – i maj, august og december.

Budgetoversigten indeholder blandt andet en aktuel status for de samlede offentlige finanser og finanspolitikken. Budgetoversigten fokuserer desuden på statens finanser – herunder statens udgifter og indtægter.

I tabeller kan afrunding medføre, at beløbene ikke summer til totalen.

Billedet på omslaget er et udsnit af glasblomstskulpturen i Provianthuset, som er udført af kunstneren Lars Ravn.

Publikationen kan bestilles telefonisk hos:

Schultz Information
Herstedvang 12
2620 Albertslund
Telefon: 43 63 23 00
Fax: 43 63 19 69
E-mail: Schultz@schultz.dk
Hjemmeside: www.schultz.dk

eller afhentes hos:

Schultz Information
Herstedvang 4
2620 Albertslund

Henvendelse om publikationen kan i øvrigt ske til:

Finansministeriet
1. kontor
Christiansborg Slotsplads 1
1218 København K
Telefon 33 92 33 33

Omslag: b:graphic
Foto: Ole Christiansen
Tryk: Schultz Grafisk
Oplag: 3.500
Pris: 75 kr. inkl. moms

Trykt publikation:
ISBN: 87-7856-479-4

Elektronisk publikation:
Produktion: Schultz Grafisk
ISBN: 87-7856-480-8

Publikationen kan hentes på Finansministeriets hjemmeside: www.fm.dk

INDHOLDSFORTEGNELSE

1. Sammenfatning	5
2. Nye initiativer på FFL02	11
2.1. Indledning	12
2.2. Øgede ressourcer til sygehusene.....	12
2.3. Ældrepleje	13
2.4. Udvidet og mere fleksibel barselsorlov	14
2.5. Lettelser for erhvervslivet	15
2.6. Forskning.....	17
2.7. Bortfald af indtægtsstramninger og skattestop	17
2.8. Øvrige initiativer	19
3. Finansiering og budgetforbedringer	21
3.1. Indledning.	22
3.2. Tilskud og puljer.....	22
3.3. Danmarks internationale indsats	23
3.4. Effektivisering i staten	26
3.5. Råd og nævn mv.	28
3.6. Mindreforbrug – reduktion af videreførte midler.....	30
3.7. Øvrig finansiering	31
4. Offentlige finanser og finanspolitikken	33
4.1. Offentlige finanser.....	34
4.2. Finanspolitikken aktivitetens virkning	41
4.3. Strukturel budgetsaldo	43
5. Statens finanser	47
5.1. Oversigt over statens finanser	48
5.2. Statens udgifter	50
5.3. Statens indtægter	55
5.4. Statens kapitalposter.....	62
Bilag 1: Afvikling og reduktioner af tilskud og puljer mv.	

1 SAMMENFATNING

Det nye finanslovsforslag for 2002 indeholder en række væsentlige initiativer, som blev lagt frem i regeringsgrundlaget *Vækst, velfærd – fornyelse*, Regeringen november 2001, og *Regeringens første 100 dage*, Regeringen december 2001.

Det nye finanslovsforslag for 2002 indebærer en betydelig grad af omprioritering af statens udgifter og indtægter sammenlignet med det tidligere finanslovsforslag fra august. Der er således indbudgetteret nye udgifter for ca. 4 mia.kr. og bortfald af skatteindtægter mv. på ca. 3 mia.kr., *jf. tabel 1.1*. Disse 7 mia.kr. modsvares af besparelser vedrørende statens udgifter til drift, tilskud mv. med knap 4½ mia.kr., reduktion af miljø- og udviklingsbistanden på 1½ mia.kr. samt øvrige budgetforbedringer på godt 1 mia.kr.

Tabel 1.1. Omprioritering på FFL02 i forhold til august

Mia.kr.	2002
<i>Nye finansieringskrævende initiativer:</i>	
Amter og kommuner (sygehuse og ældrepleje)	2
Stat (barselsorlov, forskning, forsvar mv.)	2
Bortfald af indtægter mv.	3
Nye finansieringskrævende initiativer i alt	7
<i>Finansiering:</i>	
Reduktion af statens udgifter til drift, tilskud mv.	4½
Miljø- og udviklingsbistand	1½
Øvrige budgetforbedringer	1
Finansiering i alt	7

Den samlede omprioritering på det nye finanslovsforslag svarer til ca. 1¾ pct. af statens budget.

1. SAMMENFATNING

Trods højere kommunale udgifter end forudsat i august er finanspolitikens samlede aktivitetsevirkning stort set uændret med en finanseffekt på ca. 0,2 pct. af BNP i 2002. De nye initiativer på finanslovsforslaget bliver således finansieret af budgetforbedringer, der aktivitetsmæssigt modsvarer virkningen af de nye initiativer.

Væksten i det offentlige forbrug ventes nu at blive 1,3 pct. i 2002 sammenlignet med en skønnet realvækst på 1,1 pct. i august. Det hænger sammen med, at udgiftsvæksten i kommunerne nu forventes at blive noget større end aftalt i juni 2001, men dog ikke svarende til de kommunale budgetter. Det nye finanslovsforslag trækker i retning af lavere statsligt forbrug i 2002.

Nye finansieringskrævende initiativer på FFL02

De nye finansieringskrævende initiativer på finanslovsforslaget for 2002 omfatter øgede udgifter til blandt andet sygehuse, ældrepleje og barselsorlov. Desuden bortfalder en række indtægtsstramninger fra finanslovsforslaget fra august 2001. Finansieringsbehovet for de nye initiativer er på ca. 7 mia.kr., *jf. tabel 1.1.*

De væsentligste nye finansieringskrævende initiativer, som er indarbejdet på finanslovsforslaget for 2002, beskrives kort i det følgende. *Kapitel 2* indeholder en mere uddybende gennemgang.

Sygehusene tilføres 1½ mia.kr. ekstra til nedbringelse af ventelisterne, herunder til finansiering af nye investeringer i apparatur og betaling for overarbejde.

Der afsættes ½ mia.kr. til ældrepleje, som blandt andet skal dække merudgifter ved frit valg af hjemmehjælp, øget fleksibilitet i hjemmehjælpen mv.

Regeringen foreslår, at der indføres et års fleksibel barselsorlov fra og med 1. januar 2002. Barselsorloven med fuld dagpengeret forlænges med 20 uger til i alt 52 uger, og samtidig afskaffes børnepasningsorloven for børn født efter 1. januar 2002. Merudgiften skønnes til knap ½ mia.kr i 2002.

Der er afsat ½ mia.kr. på finanslovsforslaget til forbedringer af virksomhedernes konkurrenceevne. Initiativerne sigter mod at gennemføre omkostningslettelser og administrative lettelser for virksomhederne, forbedre vilkårene for iværksættere og generationsskifter samt styrke produktiviteten og fornyelsen.

På det nye finanslovsforslag for 2002 bortfalder desuden en række indtægtsstramninger mv. fra det tidligere finanslovsforslag fremsat i august 2001. Bortfaldet svarer til et samlet provenu på 2,2 mia.kr. De bortfaldne initiativer omfatter blandt andet skattestramninger for ca. 1,5 mia.kr. Forslagene om omlægning af CO₂-afgiften (250 mio.kr.), indførelse af cementafgift (65 mio.kr.) og udmøntning af en budgetregulering på 1,2 mia.kr. gennemføres således ikke. Desuden bortfalder visse indtægtsstramninger mv. på arbejdsmarkedsområdet svarende til ca. 0,7 mia.kr.

Endelig er der nye initiativer på forskningsområdet for 0,4 mia.kr. og en række øvrige initiativer for i alt 1,5 mia.kr.

Finansiering af nye initiativer

Til dækning af de nye initiativer foreslås der finansiering for ca. 7 mia.kr., jf. tabel 1.1. Finansieringen er sammensat således, at den samtidig sikrer, at den forudsatte stramhedsgrad i finanspolitikken opretholdes.

Finansieringselementerne er primært målrettet den statslige administration, nedlæggelse af råd og nævn, besparelser på tilskud og puljer, en reduktion af miljø- og ulandsbistand samt budgetforbedringer på en række øvrige områder.

De væsentligste finansieringselementer og budgetforbedringer beskrives kort i det følgende. *Kapitel 3* indeholder en mere uddybende gennemgang.

På finanslovsforslaget gennemføres en reduktion af statslige tilskud og puljer for samlet 2,2 mia.kr. i 2002. Reduktionen skal ses i lyset af den betydelige stigning i tilskud mv., der har fundet sted i 1990'erne.

Der er et stort antal mindre institutioner i form af råd, nævn, centre mv., som enten er oprettet inden for staten eller modtager et statsligt tilskud. Antallet af råd, nævn og centre er øget mærkbart i de senere år. På finanslovsforslaget er der derfor indbudgetteret en samlet budgetforbedring på godt 0,3 mia.kr. i 2002, som udmøntes gennem nedlæggelse af eller reducerede bevillinger til en række råd, nævn, centre mv., jf. *Mere velfærd og mindre bureaukrati – sanering af råd, nævn, udvalg og centre*, Regeringen januar 2002.

Den samlede offentlige sektor skal generelt effektiviseres og moderniseres i de kommende år. På finanslovsforslaget for 2002 er der i tråd hermed budgetteret med en budgetforbedring på 1 mia.kr. vedrørende den statslige

1. SAMMENFATNING

administration. I forhold til det tidligere finanslovsforslag fra august 2001 er der konkret budgetteret med en generel forbedring på 1 pct. i 2002 og med stigende profil i budgetoverslagsårene.

Profilen er fastsat til 3 pct. i 2003, 5 pct. i 2004 og dernæst 7 pct. i 2005 – alle målt i forhold til det tidligere finanslovsforslag fra august og dermed ikke akkumulerende. Udmøntningen heraf forventes at kræve øget prioritering af arbejdsopgaver og aktiviteter mv. i den statslige sektor i de kommende år.

Miljø- og udviklingsbistanden til ulande reduceres med 1½ mia.kr. i 2002. Danmarks udviklingsbistand skønnes dermed at udgøre ca. 1 pct. af BNI i 2002. Danmark vil fortsat være det land i verden, der forholdsmæssigt yder den højeste udviklingsbistand.

Desuden indgår en række øvrige finansieringselementer på 1½ mia.kr., og udsponderet opsparing vil blive inddraget i 2002, hvilket forudsættes at medføre et mindreforbrug på ½ mia.kr. som følge af reduktioner af videreførte midler.

Offentlige finanser og DAU-saldo

Finanslovsforslaget indebærer, at der fortsat budgetteres med pæne overskud både på de samlede offentlige finanser og statens DAU-saldo.

For de samlede offentlige finanser – der dækker stat, kommuner, amter samt de sociale kasser og fonde – skønnes et overskud på ca. 26 mia.kr. både i 2001 og 2002, *jf. tabel 1.2*. I *kapitel 4* gives en nærmere gennemgang af de samlede offentlige finanser og finanspolitikken.

Tabel 1.2. Nøgletal for offentlig økonomi, 2001 og 2002

	2001	2002
Offentlig saldo (mia.kr.)	26,0	26,1
DAU-saldo (mia.kr.)	22,2	16,6
Realvækst i offentligt forbrug (pct.)	1,7	1,3
Finanseffekt (pct. af BNP)	0,2	0,2

Sammenlignet med 2000 ventes der et noget lavere overskud på den offentlige saldo i 2001 og 2002. Dette hænger imidlertid blandt andet sammen med den forudsatte omlægning af den særlige pensionsopsparing (SP)

til ATP, der teknisk reducerer det offentlige overskud med ca. 7 mia.kr. svarende til ½ pct. af BNP.

Omlægningen af den særlige pensionsopsparing påvirker hverken finanspolitikens stramhedsgrad eller de offentlige financers langsigtede holdbarhed.

Derudover ventes der fortsat forholdsvis lave provenuer fra pensionsafkastskatten. Det gælder både i 2001 og 2002. Endelig påvirkes de offentlige finanser i 2001 og 2002 tillige i et vist omfang negativt af den relativt beskeden økonomiske vækst, der ventes i de to år, jf. *Økonomisk Redegørelse, januar 2002*.

Det første summariske skøn for den offentlige saldo i 2003 indebærer en stigning i overskuddet til ca. 31 mia.kr. Dette skøn er overordnet baseret på en forudsætning om nogenlunde neutral finanspolitik i 2003. Skønnet er desuden foretaget under forudsætning af, at den økonomiske fremgang tager til i løbet af 2. halvår 2002 og videre ind i 2003.

Det nye finanslovsforslag for 2002 indeholder et forventet overskud på DAU-saldoen på godt 16½ mia.kr. De statslige udgifter er budgetteret til godt 416 mia.kr., mens indtægterne skønnes at blive på knap 433 mia.kr., jf. *kapitel 5* for en nærmere gennemgang af statens finanser.

Målsætninger for finans- og udgiftspolitikken

Overordnet vil finans- og udgiftspolitikken fortsat blive indrettet med henblik på at bidrage til en stabil økonomisk udvikling og samtidig medvirke til at sikre solide overskud på de offentlige finanser, så den offentlige gæld kan halveres frem mod 2010.

Den samlede ramme for finans- og udgiftspolitikken er således på linje med den makroøkonomiske fremskrivning i *En holdbar fremtid – Danmark 2010*. Indførelsen af skattestoppet, målrettede lettelser af erhvervsbeskatningen, afgiftslettelser på grænsehandelsvarer samt målsætningen om på lidt længere sigt at gennemføre lettelser af personskatterne sætter snævre rammer for udviklingen i de samlede offentlige udgifter i de kommende år. Forudsat at det fornødne råderum er tilvejebragt, vil regeringen reducere skatten på arbejdsindkomst med virkning fra 2004.

Den stramme udgiftspolitiske linje vil omfatte både stat, amter og kommuner. Kernen af de offentlige velfærdsydelser vil også have høj prioritet i

1. SAMMENFATNING

fremtiden og kræve betydelige ressourcer. Det betyder, at der vil være behov for en mærkbar effektivisering og modernisering af især de mere administrativt betonedede opgaver i stat, amter og kommuner.

Styringen af den statslige udgiftspolitik vil skulle ske gennem en konsekvent og stram rammestyring. Merudgifter på et område skal således modsvares af tilsvarende mindreudgifter på andre områder. Desuden vil der blive indført en mere bindende flerårig budgettering af udgifterne på finansloven. Det flerårige perspektiv vil understøtte den stramme styring af statens udgifter.

2 NYE INITIATIVER PÅ FFL02

- *Der er afsat 1½ mia.kr. ekstra til sygehusene for at nedbringe ventelisterne.*
- *Der er afsat ½ mia.kr. til et generelt løft i ældreplejen – herunder frit valg af hjemmehjælp.*
- *På finanslovsforslaget foreslås, at der indføres ét års fleksibel barselsorlov med virkning fra 1. januar 2002.*
- *Finanslovsforslaget for 2002 indeholder lettelser for erhvervslivet for ½ mia.kr.*
- *På finanslovsforslaget for 2002 bortfalder en række skatte- og indtægtsstramninger på ca. 2¼ mia.kr. fra det tidligere finanslovsforslag fra august.*
- *Der afsættes en reserve på 0,4 mia.kr. til at gennemføre nye initiativer vedrørende forskning og IT i 2002.*
- *Finanslovsforslaget indeholder endvidere øvrige nye initiativer for 1½ mia.kr. – herunder blandt andet til øget terrorberedskab og forswarets internationale opgaver.*

2.1. Indledning

De nye udgiftskrævende initiativer på finanslovsforslaget for 2002 omfatter blandt andet øgede ressourcer til sygehuse, ældrepleje og barselsorlov. Desuden bortfalder en række indtægtsstramminger fra finanslovsforslaget fra august 2001. Finansieringsbehovet af de nye initiativer er på ca. 7 mia.kr., *jf. tabel 2.1.*

Tabel 2.1. Nye initiativer på FFL02

Mia.kr.	2002
Sygehuse	1,5
Ældrepleje	0,5
Barselsorlov	0,4
Lettelser for erhvervslivet	0,5
Bortfald af indtægtsstramminger mv.	2,2
Forskning mv.	0,4
Øvrige initiativer	1,5
Nye initiativer i alt	7,0

Dertil kommer den politiske prioritering i forbindelse med udmøntningen af den afsatte satspulje på finanslovsforslaget. Udmøntningen af satspuljen skal aftales med satspuljepartierne.

De væsentligste nye udgiftskrævende initiativer er beskrevet nærmere i de følgende afsnit.

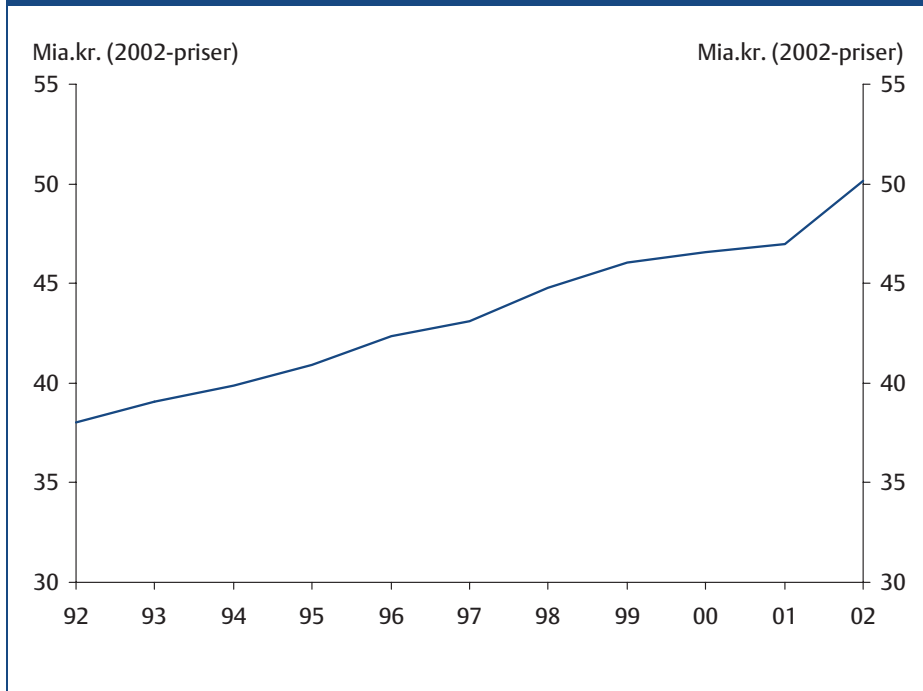
2.2. Øgede ressourcer til sygehusene

For at nedbringe ventelisterne afsættes der 1,5 mia.kr. på finanslovsforslaget for 2002 til udvidelse af aktiviteten på sygehusene blandt andet ved frit valg, hvis det offentlige ikke har kunnet tilbyde behandling inden to måneder. De øgede ressourcer kan blandt andet anvendes til betaling af merarbejde, indkøb af nyt apparatur mv.

Der udmøntes en særskilt ramme til hver af de enkelte amter efter demografiske kriterier. Midlerne udløses først, når der kan dokumenteres en aktivitet, der ligger ud over det allerede aftalte aktivitetsniveau for 2002.

Med de 1,5 mia.kr. øges udgifterne til landets sygehuse betydeligt. Det skønnes således, at udgifterne til sygehusvæsenet vil stige fra ca. 47 mia.kr. i 2001 til ca. 50 mia.kr. i 2002, jf. figur 2.1. Det svarer til en stigning i udgifterne fra 2001 til 2002 på ca. 6,8 pct. I det omfang de 1,5 mia.kr. ikke forbruges fuldt ud i 2002, er der mulighed for overførselsadgang til 2003 på den centrale pulje.

Figur 2.1. Offentlige sygehusudgifter 1992-2002

Kilde: Indenrigs- og Sundhedsministeriet. Udgifterne er inkl. moms.

2.3. Ældrepleje

I regeringsgrundlaget *Vækst, velfærd – fornyelse* har regeringen tilkendegivet, at der skal gennemføres en række nye initiativer med henblik på et generelt løft af ældreområdet.

Initiativerne indebærer blandt andet, at de ældre – i højere grad end i dag – frit og fleksibelt skal have mulighed for selv at bestemme, hvilken hjemmehjælp de vil have udført.

2. NYE INITIATIVER PÅ FFL02

Der skal således indføres frit valg både i relation til praktisk hjælp og personlig pleje samt valg af madservice-ordninger. Samtidig skal de ældre inden for en rimelig tid sikres erstatningstimer, hvis den lovede hjemmehjælp udebliver.

Endelig skal de ældre, der er visiteret til plejehjem eller plejebolig, have ret til frit at vælge plejehjem eller plejebolig. Det gælder også, hvis boligen til den ældre ligger i en anden kommune end bopælskommunen. Det frie valg af boliger til ældre skal også indeholde en ret til at få sin ægtefælle med.

I forbindelse med indførelsen af frit valg af hjemmehjælp samt fri og fleksibel hjemmehjælp afsættes på finanslovsforslaget for 2002 en udgiftsreserve på ½ mia.kr. årligt til et generelt løft af ældreplejen.

2.4. Udvidet og mere fleksibel barselsorlov

Det nye finanslovsforslag for 2002 indeholder et forslag om en forlængelse af barselsorloven med 20 uger – dvs. til i alt 52 uger – som erstatning for den nuværende børnepasningsorlov. For at sikre en større grad af fleksibilitet vil de ekstra ugers barselsorlov være til fri deling mellem forældrene. Samtidig får forældrene ret til at udskyde mellem 8 og 13 uger af barselsorloven til afholdelse på et senere tidspunkt – indtil barnet er 9 år. Forslaget indeholder endvidere yderligere muligheder for fleksibilitet, der vil kunne udnyttes efter aftale med arbejdsgiveren. Målet med forslaget er at skabe bedre rammer for børnefamilierne såvel økonomisk som familiemæssigt.

Sigtet med at ophæve børnepasningsorloven er for det første, at den erstattes af den udvidede og mere fleksible barselsorlov, som er mere økonomisk attraktiv. For det andet, at ændringen af orlovsreglerne under ét er afbalanceret i forhold til samfundsøkonomien.

Forlængelsen af barselsorloven med 20 uger kombineret med en samtidig afskaffelse af børnepasningsorloven vurderes på langt sigt at reducere arbejdsudbuddet med ca. 2.000 helårspersoner. Virkningen på de samlede offentlige finanser skønnes på langt sigt at være en belastning på omtrent 1,3 mia.kr. årligt, *jf. tabel 2.2*. I 2002 skønnes belastningen af de samlede offentlige finanser at være ca. 0,4 mia.kr.

Tabel 2.2. Effekter af en forlængelse af barselsorloven

	2002	Langt sigt
Effekt på arbejdsudbud, helårspersoner	-1.000	-2.000
Effekt på offentlige finanser, mia.kr.	-0,4	-1,3

Note: Først i 2011 vil rettighederne til børnepasningsorlov være endeligt afviklet for børn født før 1. januar 2002.

Forslaget om udvidet og mere fleksibel barselsorlov gælder for alle børn født efter 31. december 2001. For forældre med børn født efter denne dato og frem til lovens ikrafttrædelse bliver der valgfrihed mellem de eksisterende orlovsregler (barsels- og børnepasningsorloven) og den udvidede barselsorlov. For forældre med børn født før den 1. januar 2002 bevares de eksisterende regler om børnepasningsorlov.

2.5. Lettelser for erhvervslivet

I *Regeringens første 100 dage* er der afsat 500 mio.kr. til erhvervsrettede forbedringer. Heraf vil cirka 100 mio.kr. blive udmøntet i form af øgede udgifter på erhvervs- og arbejdsmarkedsområdet, mens der på skatteområdet afsættes en negativ budgetregulering på 400 mio.kr., *jf. tabel 2.3.*

Tabel 2.3. Udmøntning af konkurrenceevnepakken

Mio.kr.	2002
Udgifter på erhvervsområdet	100
Initiativer på skatteområdet	400
I alt	500

På skatteområdet gennemføres en række initiativer, herunder blandt andet lettelser vedrørende generationsskifte (udvidet mulighed for skattemæssig succession og forbedret henstandsordning for goodwill i forbindelse med generationsskifte), aflønning med aktieoptioner samt modernisering af etableringskontoordningen.

Desuden indføres en tonnageskatteordning for danske rederier, hvorved danske rederiers konkurrencemæssige situation ligestilles med de udenlandske konkurrenter.

2. NYE INITIATIVER PÅ FFL02

Grænsen for beskatning af datterselskabsudbytter sænkes og omstrukturering af virksomheder lettes gennem en række tiltag.

Der indføres endvidere en forsøgsordning med overparitetisk fradrag for udgifter til forskning og udvikling i forbindelse med private virksomheders medfinansiering af forskning ved offentlige forskningsinstitutioner.

Endelig lempes kredittiderne for indbetaling af moms, mens momsregistreringsgrænsen hæves. Afhængig af den konkrete udformning vil disse forslag medføre en udskydelse af indtægter, dvs. en betalingsforskydning. Engangsvirkningen heraf på DAU-saldoen ventes at udgøre omkring 1½ mia.kr. i 2002.

Erhvervsrettet lovgivning med administrative konsekvenser for virksomheder skal vurderes i et virksomhedspanel. Samtidig oprettes en Erhvervsbestyrelse, som får til opgave at udvikle forslag til modernisering af erhvervsreguleringen og at sikre en direkte og aktiv inddragelse af erhvervslivet i denne proces. Til initiativet afsættes 15 mio.kr. årligt i 2002-2005.

Indsatsen for udvikling af digitale forvaltningsløsninger i forhold til erhvervslivet skal styrkes. Til udvikling af en samlet erhvervsportal til danske virksomheder, som kan lette virksomhedernes administrative opgaver blandt andet ved at reducere indberetningskrav, afsættes 20 mio.kr. årligt i 2002-2005.

Med henblik på at styrke regionale initiativer på erhvervsområdet afsættes 20 mio.kr. årligt i 2002-2005. En del af bevillingen forudsættes anvendt til regionale vækstmiljøer, som danner ramme for samarbejder mellem virksomheder, uddannelsesinstitutioner og vidensformidlere i en region.

Der afsættes desuden 10 mio.kr. til frikøb af offentligt producerede geodata til brug for erhvervslivet. Samtidig iværksættes et initiativ for at fremme byggerierhvervets produktivitet gennem en styrkelse af digitaliseringen i byggeriet og udvikling af redskaber for brugerinformation vedrørende priser på byggeri. Der afsættes 7 mio.kr. i 2002 og 12 mio.kr. årligt i 2003-2005 til initiativet.

Med sigte på at styrke eksportmulighederne for små og mellemstore virksomheder udvides Danmarks Eksportråds Internetportal for SMV'er. Samtidig udvides eksportstartprogrammet for mindre virksomheder. Der afsættes med dette sigte 10 mio.kr. årligt i 2002-2005. Der afsættes samti-

dig 15 mio.kr. årligt i 2002-2005 til udviklingen af en turistpolitisk handlingsplan.

2.6. Forskning

Det indgår i regeringsgrundlaget *Vækst, velfærd – fornyelse*, at der skal skabes bedre sammenhæng mellem forskning, undervisning og innovation blandt andet ved at forbedre samspillet mellem den offentlige forskning og erhvervslivet.

Regeringen vil derfor i løbet af 2002 formulere en ny forskningspolitik til drøftelse med Folketingets partier med henblik på at fastlægge de strukturmæssige og økonomiske rammer for den fremtidige forskningsindsats, jf. tillige Forskningskommissionens betænkning.

Som forberedelse hertil gennemføres blandt andet en undersøgelse af sektorforskningens rolle med henblik på at overflytte midler fra sektorforskningen til den frie forskning.

For at skabe forbindelse til forskningsområdets fremtidige organisering og finansiering afsættes der en 1-årig reserve på 400 mio.kr. til at gennemføre nye initiativer vedrørende forskning og IT i 2002. Reserven foreslås finansieret inden for rammerne af statens indtægter ved auktionen over 3. generations mobillicenser, som blev gennemført i september 2001.

Det foreslås, at midlerne i 2002 blandt andet anvendes til følgende formål:

- Styrkelse af den frie forskning
- Særlig indsats på det teknisk-naturvidenskabelige område
- Nanoteknologi
- IT-forskning og regionale IT-initiativer
- Digital forvaltning

Regeringen vil optage forhandlinger med forligskredsen bag mobillicensauktionen i forbindelse med udmøntning af reserven.

2.7. Bortfald af indtægtsstramninger og skattestop

Skattestoppet udgør et centralt element i finanspolitikken fremover. Skattestoppet indebærer som udgangspunkt, at ingen skat eller afgift fastsat i procent må stige. Afgifter som er fastsat i kronebeløb må heller ikke stige.

2. NYE INITIATIVER PÅ FFL02

Allerede vedtagne ændringer i skatter og afgifter – herunder i medfør af Pinsepakken – gennemføres som planlagt.

Skattestoppet medfører kun i beskedent omfang behov for gennemførelse af ny lovgivning, da det i vid udstrækning bygger på en fastholdelse af nuværende satser mv., *jf. boks 2.1.*

Boks 2.1. Hovedelementer i udmøntningen af skattestoppet

I *indkomstskattesystemet* fastholdes samtlige procentsatser. Den løbende regulering af beløbsgrænserne – f.eks. personfradraget – opretholdes.

På *afgiftsområdet* medfører skattestoppet, at samtlige satser – uanset om disse er angivet som en procentsats eller en sats i nominelle kroner – fastholdes uændrede.

Der lægges et permanent nominelt loft over *ejendomsværdiskatten*. For en boligejer i samme bolig kan ejendomsværdiskatten således fremover ikke overstige den beregnede ejendomsværdiskat ved forskudsregistreringen for 2002 eller den faktiske ejendomsværdiskat for 2002, hvis denne er mindre end den forskudsregistrerede.

Hvis ejendomsvurderingen i fremtiden falder til under dette niveau, falder ejendomsværdiskatten også. Ved efterfølgende stigninger, stiger ejendomsværdiskatten også, men kan dog ikke overstige et beløb svarende til den fastlåste ejendomsværdiskat for 2002. De gældende begrænsningsregler for år til år stigningen i ejendomsværdiskatten bevares.

Skattestoppet tillader, at forhøjelser eller ændringer af skatter, der finder sted i medfør af *EU-regler*, eller som på grund af f.eks. miljøhensyn skønnes at være nødvendige, kan gennemføres. Indføres der således eksempelvis en ny miljøafgift, skal provenuet fuldt ud medgå til at finansiere nedsættelse af andre skatter.

I forbindelse med bortfaldet af *24-timersreglen* vil det blive nødvendigt med en tilpasning af afgifterne på spiritus og tobak. Tilpasningen af de danske afgifter er en nødvendig omlægning af hensyn til en EU-beslutning, og kan derfor finansieres som led i en skatteomlægning.

Forudsat, at det fornødne råderum er tilvejebragt, vil regeringen reducere skatten på arbejdsindkomst med virkning fra 2004.

I indkomstskattesystemet har skattestoppet ikke provenukonsekvenser. På afgiftsområdet medfører skattestoppet, at alle afgiftssatser – uanset om disse er værdi- og stykbaserede – fastholdes uændret over tid. Sammenlignet med en hypotetisk situation med løbende regulering svarende til den almindelige prisstigningstakt medfører dette et årligt indtægtsbortfald på godt 1 mia.kr. fra og med 2003.

Der lægges et permanent, nominelt loft over ejendomsværdiskatten. For en boligejer i samme bolig kan ejendomsværdiskatten således fremover ikke overstige den beregnede ejendomsværdiskat ved forskudsregistrerin-

gen for 2002 eller den faktiske ejendomsværdiskat for 2002, hvis denne er mindre end den forskudsregistrerede.

Skattestoppet omfatter desuden statslige gebyrer og takster, der overstiger de direkte omkostninger, som er forbundet med at producere ydelserne. Disse vil derfor blive fastholdt på niveauet for 2002.

Den samlede virkning af bortfald af indtægtsstramninger mv. udgør i finansåret 2002 omtrent 2,2 mia.kr., jf. tabel 2.4.

Tabel 2.4. Virkninger af bortfald af indtægtsstramninger mv. i 2002

Mio.kr.	2002
Afskaffelse af ATP-kompensation	405
ATP/uddannelse	135
Omlægning af sygeforsikring for selvstændige og mindre arbejdsgivere	140 ¹⁾
Arbejdsmarked i alt	680
CO ₂ -pakke	250
Cementafgift	65
Budgetregulering	1.200
Skatter og afgifter i alt	1.515
Virkning af indtægtsbortfald mv. i alt	2.195

Note: Sammenlignet med finanslovforslaget fra august 2001.

1) Der er tale om et nettotal. Dette dækker over merudgifter til sygedagpenge på knap 0,6 mia.kr., og modsvarende merindtægter fra forsikringsbidrag på knap 0,5 mia.kr.

På arbejdsmarkedsområdet bortfalder indtægtsforbedringer mv. svarende til ca. 0,7 mia.kr., f.eks. afskaffes ATP-kompensationen ikke.

De bortfaldne stramninger på skatteområdet omfatter omlægning af CO₂-afgiften på 250 mio.kr., indførelse af cementafgift på 65 mio.kr. samt en budgetregulering på 1,2 mia.kr.

2.8. Øvrige initiativer

Der er på finanslovforslaget samlet afsat ca. 1½ mia.kr. i 2002 til en række øvrige initiativer fra regeringsgrundlaget *Vækst, velfærd – fornyelse* og programmet *Regeringens første 100 dage* mv., jf. tabel 2.5.

2. NYE INITIATIVER PÅ FFL02

Tabel 2.5. Øvrige initiativer på FFL02

Mia.kr.	2002
Øget terrorberedskab og reserve til forswarets internationale opgaver	0,5
Reserve til ændrede regler for efterlevelsedydelse og bedre vilkår for selvejende ældreboliginstitutioner og selvejende plejecentre	0,1
Moderniseret hjemme-PC ordning samt skattefrihed for arbejdsgiverbetalte dataforbindelser tilsluttet en ansats hjemme-PC	0,1
Skattefrihed for arbejdsgiverbetalte sundhedsbehandlinger, større skattefrihed ved udlejning af værelser, fuld dækning af sagkyndig bistand i skattesager, hvor borgeren vinder samt ændring i ejendomsværdiskatten i forbindelse med personers køb og salg af bolig	0,1
Strukturforanstaltning i fiskerisektoren og BSE	0,1
Forhøjet reserve til EU-formandskab	0,1
Reserve til decentrale kraftvarmeværker	0,2
Øvrige initiativer, herunder blandt andet oprettelse af Institut for Miljøvurdering og nedsættelse af Rådet for socialt udsatte, FØTEK, erhvervsskoler, omstillings- og strukturpulje mv.	0,3
I alt	1,5

3

FINANSIERING OG BUDGETFORBEDRINGER

- *På finanslovforslaget for 2002 er der omprioriteret for 2,2 mia.kr. ved reduktion af statslige tilskud og puljer.*
- *Miljø- og udviklingsbistanden til ulande reduceres med 1½ mia.kr. blandt andet via en generel effektivisering af indsatsen.*
- *Finanslovforslaget indeholder en budgetforbedring på 1 mia.kr. vedrørende den statslige administration.*
- *I lyset af en mærkbar stigning i antallet af råd, nævn, centre mv. er der på finanslovforslaget for 2002 indbudgetteret en samlet budgetforbedring herfra på godt 0,3 mia.kr.*
- *Visse uforbrugte bevillinger fra 2001 og tidligere år vil bortfalde. Det forudsættes at medføre et mindreforbrug på ½ mia.kr. i 2002.*
- *Finanslovforslaget indeholder herudover øvrige finansieringselementer for 1½ mia.kr.*

3.1. Indledning

Til dækning af de nye initiativer foreslås der finansiering for ca. 7 mia.kr., *jf. tabel 3.1*. Budgetforbedringerne er primært målrettet den statslige administration, nedlæggelse af råd og nævn mv., besparelser på tilskud og puljer samt en reduktion af miljø- og ulandsbistand.

Tabel 3.1. Finansiering på FFL02

Mia.kr.	2002
Tilskud, puljer mv.	2,2
Miljø- og udviklingsbistand	1,5
Effektivisering i staten	1,0
Råd og nævn mv.	0,3
Mindreforbrug som følge af reduktion af videreførte midler	0,5
Øvrige finansieringselementer	1,5
Budgetforbedringer i alt	7,0

De væsentligste budgetforbedringer og finansieringselementer beskrives nærmere i de følgende afsnit.

3.2. Tilskud og puljer

Der er omprioriteret i alt 2,2 mia.kr. på finanslovsforslaget for 2002 ved en reduktion og målretning af statslige tilskud og puljer, *jf. tabel 3.2*. Reduktionen skal ses i lyset af den betydelige stigning i tilskud mv., der har fundet sted i 1990'erne.

Reduktionen af statslige tilskud mv. sigter blandt andet mod at skabe større gennemskuelighed i tilskuddene. En række tilskud har tillige uhensigtsmæssige forvridende effekter og foreslås derfor afskaffet eller reduceret.

Samtidig vil det for visse tilskud gælde, at gevinsten ved tilskuddet tilfalder den enkelte borger eller virksomhed, mens det samfundsøkonomiske afkast er begrænset. For sådanne tilskudsordninger foreslås en større grad af egenfinansiering.

I *bilag 1* vises en mere detaljeret oversigt over de tilskud og puljer, der reduceres eller afvikles.

Tabel 3.2. Budgetforbedringer på FFL02 tilskud og puljer

Mio.kr.	2002
Økonomi- og Erhvervsministeriet	1.240
- heraf: Boligområdet	580
Energimrådet	410
Beskæftigelsesministeriet	180
Integrationsministeriet	65
Ministeriet for Videnskab, Teknologi og Udvikling	65
Undervisningsministeriet	160
Kulturministeriet	130
Miljøministeriet	50
Fødevareministeriet	120
Trafikministeriet	170
Øvrige (Finans-, Justits-, Indenrigs- og Sundhedsministeriet)	30
I alt	2.200

3.3. Danmarks internationale indsats

Målet for Danmarks internationale indsats er at forbedre levevilkårene for de fattigste mennesker i udviklingslandene, fremme demokrati og menneskerettigheder, bekæmpe terrorisme, yde humanitære indsatser, bidrage til at undgå krige og voldelige konflikter samt forbedre det globale miljø.

På finanslovsforslaget for 2002 er der afsat 18,2 mia.kr. til disse indsatser, samlet under Ulandsrammen, Miljø-, Freds- og Stabilitetsrammen og forsvarets internationale indsats, *jf. tabel 3.3.*

Tabel 3.3. Udgifter til Danmarks internationale indsats, 2002

Mia.kr.	2002
Ulandsrammen	12,6
Miljø-, Freds- og Stabilitetsrammen	4,5
Forsvarets internationale freds- og stabilitetsskabende indsats	1,1
I alt	18,2

3. FINANSIERING OG BUDGETFORBEDRINGER

I forbindelse med udarbejdelsen af finanslovsforslaget har regeringen foretaget en kritisk gennemgang af den danske miljø- og udviklingsbistand, med henblik på at målrette og effektivisere indsatsen.

De foreløbige konklusioner på gennemgangen er udmøntet i en besparelse på miljø- og udviklingsbistanden på 1½ mia.kr. i 2002 sammenlignet med den tidligere regerings finanslovsforslag fra august 2001. Blandt andet sker der en generel effektivisering af indsatsen, og Danmark afslutter program-samarbejdet med tre lande, der ikke opfylder minimumskrav om god rege-ringsførelse og overholdelse af menneskerettigheder.

Regeringen vil fortsætte omlægningen af udviklingsbistanden og den øvri-ge internationale indsats i de kommende år med henblik på yderligere at målrette indsatsen, herunder i lyset af terrorangrebene i USA den 11. sep-tember 2001 og EU's udvidelse mod øst.

Udviklingsbistanden

Den samlede danske udviklingsbistand på finanslovsforslaget for 2002 skønnes på baggrund af OECD's internationale definitioner til knap 14 mia.kr., *jf. tabel 3.4.*, hvilket svarer til ca. 1 pct. af BNI. Danmark er dermed fortsat det land i verden, der relativt set yder den største støtte til ulandene.

Tabel 3.4. Skøn over Danmarks udviklingsbistand i 2002

Mio.kr.	2002
Ulandsrammen	12.560
Miljøbistand til ulande	470
Forsvarets og politiets udviklingsbistand	80
Udgifter til modtagelse af flygtninge i Danmark	950
Afdrag på statslån	-160
I alt	13.900

Note: Opgjort i henhold til de internationale DAC-regler.

Udviklingsbistanden vil på ny blive koncentreret om sin oprindelige ho-vedmålsætning: At fremme bæredygtig udvikling gennem fattigdomsorien-teret vækst. Pejlemærker for den fremtidige danske indsats er:

- Fattigdomsorientering
- Integration af ulandene i den internationale økonomi
- Krav om god regeringsførelse
- Respekt for demokrati og menneskerettigheder

Omlægningen af den danske udviklings- og miljøbistand indebærer blandt andet en styrkelse af indsatsen for at inddrage kvinder i udviklingen, et væsentligt bidrag til en ny global fond til bekæmpelse af HIV/AIDS, flere midler til indsatsen i Afghanistan og oprettelse af en særlig menneskerettighedsenhed i Udenrigsministeriet. Regeringen vil fortsætte omlægningen af ulandsbistanden. Resultaterne heraf vil fremgå af finanslovsforslaget for 2003.

Omlægningen af udviklings- og miljøbistanden til ulande med henblik på en effektivisering og målretning vil fortsætte i de kommende år, og Danmark vil fortsat ligge i det absolutte førerfelt med hensyn til udviklingsbistandens kvalitet og omfang.

Miljø-, Freds- og Stabilitetsindsatser

Danmark yder et meget betydeligt bidrag til freds- og stabilitetsskabende indsatser, herunder opbygning af demokratierne i Østeuropa samt afhjælpning af humanitære katastrofer, flygtningeproblemer og internationale miljøproblemer.

Hovedparten af indsatsen er samlet under Miljø-, Freds- og Stabilitetsrammen. Derudover kan især nævnes forsvarets og politiets internationale indsats i blandt andet Kosovo, Bosnien og Afghanistan.

MIFRESTA-rammen udgør 4,5 mia.kr. på finanslovsforslaget. Med den forventede udvidelse af EU med hovedparten af de østeuropæiske ansøgerlande i 2004 vil et højt prioriteret dansk udenrigspolitisk mål blive nået. Samtidig er der med terrorangrebene på USA i september 2001 sat en ny international dagsorden. Der er derfor behov for at tilpasse den internationale indsats i forhold til disse ændringer.

På finanslovsforslaget for 2002 er således som del af MIFRESTA-rammen afsat en udisponeret reserve på 1,1 mia.kr. til øststøtte, internationale freds- og stabilitetsskabende indsatser og humanitære indsatser. Regeringen vil i lyset af den ændrede internationale situation foretage en analyse,

3. FINANSIERING OG BUDGETFORBEDRINGER

der skal afklare de ændrede behov og indsatsmuligheder. Analysen vil danne grundlag for udmøntning af reserven i 2002.

I tilknytning hertil vil regeringen udarbejde en ny strategi for øststøtten. På baggrund heraf vil der blive iværksat nye danske øststøtteprojekter i 2002, der skal supplere de igangværende flerårige danske øststøtteprojekter, som skønsmæssigt udgør 1 mia.kr. i 2002.

Ud over reserven på 1,1 mia.kr. er der som del af MIFRESTA-rammen afsat en reserve på 350 mio.kr. til forswarets internationale indsats. Reserven er blandt andet afsat i lyset af Danmarks stigende engagement i FN-operationer verden over, senest i Afghanistan.

3.4. Effektivisering i staten

Effektiviseringer er nødvendige for at udnytte de offentlige midler bedst muligt i forhold til de politiske prioriteringer. Effektivisering handler således om at sikre, at borgerne og virksomhederne får mest muligt for skattekrone.

Produktiviteten stiger løbende i den private sektor. Også i den offentlige sektor må der stilles krav om årlige produktivetsforbedringer.

Den offentlige sektor skal således generelt målrettes og forenkles. Administration skal begrænses til fordel for mere velfærd. Og der skal frigøres ressourcer til de prioriterede områder gennem effektiviseringer.

Effektivisering i staten skal samtidig skabe rum til, at den mere begrænsede tilgang til arbejdsstyrken i de kommende år prioriteres til nyansættelser i kommuner, amter og ikke mindst den private sektor.

På finanslovsforslaget er der derfor gennemført en omprioritering ved en generel reduktion af de statslige drifts- og lønudgifter.

- Den tidligere regerings besparelse på 2 pct. er som hovedregel udvidet til alle områder.
- Derudover reduceres drifts- og lønudgifterne med 1 pct. i 2002. I perioden fra 2003 til 2005 er budgetforbedringerne henholdsvis 3, 5 og 7 pct. i forhold til det tidligere forudsatte niveau. Det svarer til et effektiviseringskrav på ca. 2 pct. om året.

Visse prioriterede områder er friholdt, som følge af flerårsaftaler. Der er dog også i flerårsaftalerne indbygget krav om effektiviseringer for at frigøre ressourcer til brug inden for de pågældende områder.

Effektiviseringskravene reducerer samlet set driftsrammen med 1 mia. kr. i 2002 i forhold til finanslovsforslaget fra august, *jf. tabel 3.5*. Lønsumsrammen reduceres med 0,1 mia.kr. i 2002.

Tabel 3.5. Samlede effektiviseringskrav i forhold til finanslovsforslaget fra august, 2002-2005

Mia.kr.	2002	2003	2004	2005
Effektiviseringskrav ¹⁾	1,0	2,0	3,0	4,0
heraf på lønsumsrammen ²⁾	0,1	0,3	0,5	0,7

- 1) Effektiviseringskravet omfatter ikke politi, kriminalforsorg og forsvar.
- 2) Lønsumsrammen udgør en del af de statslige lønudgifter. Således er Statsvirksomheder, indtægtsdækket virksomhed og tilskudsfinansierede aktiviteter ikke omfattet af lønsumsrammen. På FFL02 udgør lønsumsrammen 26,0 mia.kr. og de samlede indbudgettede lønudgifter 39,0 mia.kr. Dertil kommer lønudgifterne på områder, hvor staten yder tilskud.

Den gradvise indfasning af besparelserne giver ministerierne mulighed for en grundig prioritering af, hvor tilpasningen skal gennemføres.

På finanslovsforslaget for 2002 falder lønsumsrammen samlet set med 0,1 mia.kr. i forhold til finanslovsforslaget fra august, og netto med 0,3 mia.kr. i forhold til finansloven for 2001. Heri er medregnet reduktioner som følge af andre finansieringsforslag og forhøjelser af lønsumsrammen som følge af nye initiativer og omprioriteringer.

I praksis vil forskellige instrumenter kunne hjælpe til at opnå effektiviseringer, *jf. også boks 3.1*.

Omprioriteringen, der sker med effektiviseringer i staten, er med til at skabe en generelt faldende profil på de statslige driftsudgifter over budgetoverslagsårene, ligesom i finanslovsforslaget fra august.

Boks 3.1. Eksempler på instrumenter til effektivisering

- Digitalisering af den offentlige sektor
- Billigere og mere effektive statslige indkøb og e-handel
- Mere offentligt-privat samarbejde
- Anvendelse af udbud og udlicitering
- Mere rationel organisering af arbejdsprocesser
- Benchmarking
- Bedre allokeringmekanismer i form af auktioner og lignende
- Bortrationalisering af overflødige opgaver, institutioner og strukturer

3.5. Råd og nævn mv.

På finanslovsforslaget for 2002 gennemføres en samlet reduktion af bevil-linger til råd, nævn, udvalg og centre mv. på i alt godt 0,3 mia.kr. i 2002, jf. tabel 3.6.

Tabel 3.6. Besparelser på FFL02 på råd, nævn, udvalg og centre mv.

Mio.kr.	2002
Udenrigsministeriet ¹⁾	5
Økonomi- og Erhvervsministeriet	26
Justitsministeriet	5
Socialministeriet	12
Indenrigs- og Sundhedsministeriet	12
Beskæftigelsesministeriet	3
Ministeriet for Flygtninge, Indvandrere og Integration	12
Ministeriet for Videnskab, Teknologi og Udvikling	52
Undervisningsministeriet	12
Kulturministeriet	5
Miljøministeriet	97
Ministeriet for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri	84
Trafikministeriet	20
Øvrige (Finansministeriet og Kirkeministeriet)	1
I alt	346

1) Eksklusive råd mv. finansieret af ulandsrammen.

De enkelte ministeriers forslag til nedlæggelser, sammenlægninger og øvrige initiativer vedrørende en lang række råd, nævn, udvalg og centre er offentliggjort i *Mere velfærd og mindre bureaukrati*, Regeringen januar 2002. Initiativerne indgår som et led i omprioriteringen af offentlige midler fra administration til velfærdsydelse.

De største besparelser vedrører Miljøministeriet med knap 100 mio.kr., Fødevarerministeriet med godt 80 mio.kr., Videnskabsministeriet med godt 50 mio.kr., Økonomi- og Erhvervsministeriet med i størrelsesordenen 25 mio.kr. og Trafikministeriet med omkring 20 mio.kr.

Blandt de betydeligste enkeltinitiativer kan nævnes nedlæggelsen af Den Grønne Jobpulje, Den Grønne Fond, Vandfonden/Vandrådet, Børnekostpuljen, tilskuddet til Måltidets Hus, Det virtuelle Universitet samt Transportrådet, hvis opgaver overføres til Danmarks Transportforskning.

Det voksende antal mindre institutioner i staten er tidligere analyseret i *Budgetredegørelse 2000/2001*, Finansministeriet, januar 2001. I den forbindelse peges blandt andet på følgende problemer:

- Kraftig vækst i antallet af mindre enheder i staten
- Oprettelsen af råd og nævn mv. er ofte en nødløsning eller skyldes et ønske om politisk profilering
- Binding af statens midler og vanskeliggørelse af den politiske prioritering
- Vanskeligheder med at tilpasse ressourceforbruget ved et eventuelt faldende behov
- Manglende kapacitet i små enheder til at varetage den fornødne styring og manglende driftseffektivitet i administrative og tekniske støttefunktioner
- For mange ressourcer anvendes til administration og for lidt til de egentlige kerneopgaver

Analysen i Budgetredegørelsen viste endvidere, at antallet af råd, nævn, centre og institutter med *egen bevilling* på finansloven var vokset fra 80 til godt 140 i den seneste tiårs periode. Det svarer til en vækst på ca. 75 pct.

Ud over ovennævnte institutioner med egen bevilling på finansloven, er der en lang række, råd, nævn, udvalg og centre mv., der modtager tilskud

3. FINANSIERING OG BUDGETFORBEDRINGER

eller sekretariatsbetjening fra staten. I alt kan det samlede antal små enheder opgøres til over 600.

3.6. Mindreforbrug – reduktion af videreførte midler

Primo 2001 udgjorde de samlede videreførte bevillinger på ministerområderne ca. 14 mia.kr. For nuværende forventes de at have nogenlunde samme størrelsesorden ved indgangen til 2002.

En betydelig del af de samlede videreførte bevillinger er disponeret til forskellige formål, f.eks. til igangsatte, men endnu ikke færdiggjorte anlægsprojekter eller til besluttede, men endnu ikke implementerede IT-investeringer og lignende. Denne del af de samlede videreførte bevillinger kan med andre ord ses som en form for hensættelse til allerede indgåede forpligtelser mv.

De samlede videreførte bevillinger omfatter imidlertid også midler, der endnu ikke er disponeret. Akkumuleringen af uforbrugte midler afspejler, at bevillingernes omfang har oversteget de faktisk afholdte udgifter i de senere år. På visse ministerområder har det således ikke være muligt at anvende midlerne i takt med, at de er blevet bevilget.

Det præcise omfang af de ikke disponerede videreførte bevillinger skal fastlægges gennem et "kaseeftersyn" af de samlede videreførte bevillinger. Ved bevillingsafregningen for 2001 foretages således en gennemgang af ministeriernes videreførte bevillinger med henblik på at vurdere, i hvilket omfang uforbrugte bevillinger kan videreføres til anvendelse i 2002 og senere. I den forbindelse vil visse uforbrugte bevillinger fra 2001 og tidligere år bortfalde.

Det vurderes, at der samlet set kan forventes en reduktion af de statslige udgifter i 2002 på 0,5 mia.kr. som følge af, at uforbrugte bevillinger fra tidligere år ikke videreføres til anvendelse i 2002.

Sammenholdt med en ubeskåret videreførsel af uforbrugte bevillinger forventes "kaseeftersynet" af de samlede videreførte bevillinger at tilvejebringe råderum og dermed finansiering for 0,5 mia.kr. til prioritering af de nye initiativer på finanslovsforslaget for 2002.

3.7. Øvrig finansiering

Udover de ovenstående finansieringselementer er der på finanslovsforslaget for 2002 tilvejebragt øvrig finansiering for 1,5 mia.kr., jf. tabel 3.7.

Tabel 3.7. Øvrig finansiering på FFL02

Mia.kr.	2002
Udbytteindtægter mv. (netto)	0,3
UMTS – afdrag på licenser	0,3
Omprioritering af MIFRESTA-ramme til forsvarrets internationale udgifter	0,4
Øvrige konkrete mindre udgiftsreduktioner	0,5
I alt	1,5

På det nye finanslovsforslag for 2002 er den samlede budgettering af udbytteindtægter mv. fra de statslige aktiebesiddelser 0,3 mia.kr. højere end på det tidligere finanslovsforslag fra august. Det øgede budgetterede netto-udbytte fra de statslige aktiebesiddelser indeholder en række modsatrettede bevægelser på baggrund af udviklingen i selskaberne i 2001.

DONG's overskud budgetteres 0,1 mia.kr. højere. Derudover indbudgetteres i lighed med 2001 et ekstraordinært låneafdrag fra DONG på 0,5 mia.kr. Udbyttet fra DSB budgetteres i 2002 i overensstemmelse med stiftelsesgrundlaget, men på grund af den positive økonomiske udvikling i selskabet nedsættes kontrakttilskuddet til DSB på udgiftsbudgettet med 0,5 mia.kr. i 2002. Derimod budgetteres ikke med udbytte fra Post Danmark, SAS og Københavns Havn i 2002.

I 2002 er der budgetteret med indtægter på 0,3 mia.kr. som følge af auktionen over tilladelser til 3. generations mobiltelefoni i efteråret 2001. De vindende selskaber skal samlet set betale 3,8 mia.kr. for licenserne. De 25 procent af beløbet svarende til ca. 950 mio.kr. blev betalt i 2001, mens det resterende beløb afdrages i lige store rater på ca. 0,3 mia.kr. over de efterfølgende 10 år.

Der er omprioriteret inden for den såkaldte MIFRESTA-ramme og afsat en reserve på knap 0,4 mia.kr. i 2002 med henblik på forsvarrets udgifter til internationale freds- og stabilitetsskabende indsats.

3. FINANSIERING OG BUDGETFORBEDRINGER

Derudover gennemføres en række konkrete mindre budgetforbedringer under forskellige ministerområder for samlet knap 0,5 mia.kr. Budgetforbedringerne vedrører primært afskaffelse af obligatorisk modersmålsundervisning, afskaffelse af både Den Fri Ungdomsuddannelse og ordningen for Uddannelses- og jobkvalificerende forløb samt nedsættelse af den fri kvote på daghøjskolerne under Undervisningsministeriet. Desuden reduceres udgifterne til naturforvaltning mv. under Miljøministeriet. Endelig overføres der knap 0,2 mia.kr. fra Feriefonden i 2002. Fonden har en meget væsentlig årlig formueopbygning, og overførslen sker for at modvirke en for stor formueopbygning i fonden.

4 OFFENTLIGE FINANSER OG FINANSPOLITIKKEN

- *De samlede offentlige finanser skønnes at udvise overskud på ca. 26 mia.kr. i 2001 og 2002. I begge år skønnes overskuddet at udgøre 1,9 pct. af BNP.*
- *Et første summarisk skøn for 2003 viser et overskud på den offentlige saldo på godt 31 mia.kr. Det svarer til 2,1 pct. af BNP. Skønnet er baseret på en finanspolitik, der er nogenlunde neutral.*
- *Finanspolitikken – målt ved finanseffekten – skønnes at bidrage svagt positivt til den økonomiske vækst i 2002 svarende til 0,2 pct. af BNP. Finanspolitikkenes stramhedsgrad i 2002 er uændret i forhold til augustvurderingen.*
- *I perioden 2001-2003 skønnes et nogenlunde konstant overskud på den strukturelle budgetsaldo (den offentlige saldo rensset for konjunkturernes påvirkning) på knap 2 pct. af BNP.*

4. OFFENTLIGE FINANSER OG FINANSPOLITIKKEN

4.1. Offentlige finanser

Det er et væsentligt element i regeringens langsigtede strategi, at der oppebæres pæne overskud på de offentlige finanser. Derved vil den offentlige gæld kunne nedbringes, således at de offentlige finanser på længere sigt vil være robuste over for skiftet i befolkningens sammensætning i retning af flere ældre og færre erhvervsaktive.

I årene 2002-2003 skønnes overskuddet på de offentlige finanser at udgøre ca. 2 pct. af BNP om året, *jf. tabel 4.1.*

Tabel 4.1. Saldoen på de offentlige finanser, 1998-2002

Mia.kr., årets priser	1998	1999	2000	2001	2002	2003
August	13,3	37,8	36,8	30,4	35,7	-
Oktober ¹⁾	13,3	37,8	36,8	26,9	23,2	-
Januar	13,1	38,2	32,7	26,0	26,1	31,1
Heraf: Stat og kommuner	1,2	22,3	14,3	12,6	14,0	20,5
Sociale kasser og fonde	11,8	15,9	18,4	13,4	12,1	10,6
Januar (pct. af BNP)	1,1	3,2	2,5	1,9	1,9	2,1

1) *Redegørelse om den økonomiske situation*, Økonomiministeriet, oktober 2001.

Der forventes et overskud på de offentlige finanser på ca. 26 mia.kr. i 2002. Sammenlignet med augustvurderingen er overskuddet i 2002 nedjusteret med 9½ mia.kr. i 2002. I forhold til oktobervurderingen skønnes overskuddet dog at blive ca. 3 mia.kr. højere.

De betydelige justeringer i det skønnede overskud i 2002 siden august kan blandt andet henføres til udsving i det forventede provenu fra pensionsafkastskatten. Som følge af forventede lavere aktiekurser end forudsat i august reduceres afkastet af de pensionsafkastskattepligtiges aktiebeholdninger. På den baggrund er provenuet fra pensionsafkastskatten nedjusteret, men ikke helt så meget som antaget i oktober.

Provenuet fra pensionsafkastskatten kan variere betydeligt fra år til år som følge af tendensen til en stigende aktieandel i pensionsformuerne og det volatile aktiemarked. Med indførelsen af den fælles skattesats for obligations- og aktieafkast fra og med 2001 er beskatningens tyngde således flyttet mod aktieafkast. I lyset heraf kan saldoforringelser som følge af lavere provenu fra pensionsafkastskatten ses at være af midlertidig karakter.

I 2002 bidrager desuden et forventet højere provenu fra selskabsskatterne samt et lavere udgiftsskøn til opjusteringen af overskuddet siden oktober. Virkningen heraf modsvares dog i betydeligt omfang af en forudsat omlægning af den særlige pensionsopsparing fra og med 2001.

Omlægningen af den særlige pensionsopsparing til en individuel pensionsordning indebærer, at bidraget ikke længere vil tilgå den offentlige sektor, men fremover regnes som privat opsparing. Herved mindskes de offentlige indtægter med ca. 7 mia.kr. årligt. Til gengæld vil pensionsudbetalingerne heller ikke henregnes til den offentlige sektor. Omlægningen påvirker således alene den offentlige saldo i teknisk forstand, men dækker dog over en reel reduktion af skattetrykket, jf. nedenfor. Samtidig har saldpåvirkningen ikke betydning for nedbringelsen af den offentlige gæld i stat og kommuner og dermed for finanspolitikens holdbarhed på længere sigt, jf. også *Økonomisk Redegørelse*, januar 2002.

Omlægningen påvirker således kun overskuddet i de sociale kasser og fonde (som omfatter ATP-fonden, A-kasserne og Lønmodtagernes Garanti-fond), der ikke medvirker til nedbringelse af den offentlige gæld i stat og kommuner.

Det nye skøn for den offentlige saldo i 2002 er overvejende baseret på det nye finanslovsforslag og de kommunale budgetter for 2002. Skønnet for de offentlige finanser i 2001 er primært baseret på ministerielle rammerede-gørelser og de kommunale budgetter for 2001. Dertil kommer nye nationalregnskabstal for 3. kvartal 2001.

Justeringerne af den offentlige saldo i 2002 siden august skyldes ikke finanspolitiske ændringer. Finanspolitikens stramhedsgrad er stort set uændret sammenholdt med augustvurderingen, jf. *afsnit 4.2*.

Det første og relativt summariske skøn for den offentlige saldo i 2003 på godt 31 mia.kr. svarende til 2,1 pct. af BNP indikerer et større overskud end i 2002. Det skyldes blandt andet forventningen om relativt pæn økonomisk vækst i 2003. Skønnet for de offentlige finanser i 2003 er desuden beregningsteknisk baseret på en nogenlunde neutral finanspolitik.

I 2003 er der forudsat en realvækst i det offentlige forbrug på 0,7 pct. I 2002 skønnes realvæksten i det offentlige forbrug at udgøre 1,3 pct. På den baggrund vil den gennemsnitlige vækst i 2002 og 2003 være i over-

4. OFFENTLIGE FINANSER OG FINANSPOLITIKKEN

ensstemmelse med de mellemfristede fremskrivninger. Heri er forudsat en gennemsnitlig real vækstrate i det offentlige forbrug på 1 pct. om året.

Ændringer i forhold til vurderingen i august 2001

Det skønnede overskud i 2002 er nedjusteret med 9½ mia.kr. sammenholdt med augustskønnet, jf. tabel 4.2. Det skyldes en nedjustering af skønnet for de offentlige indtægter med 14½ mia.kr., mens et lavere skøn for de offentlige udgifter isoleret bidrager til en forbedring af overskuddet med 5 mia.kr.

Tabel 4.2. Revision af de offentlige finanser, 2001-2002

Mia.kr., årets priser	2001			2002		
	Aug.	Jan.	Ændr.	Aug.	Jan.	Ændr.
Udgifter i alt	715,2	713,5	-1,8	736,6	731,6	-5,0
Indtægter i alt	745,6	739,4	-6,2	772,3	757,8	-14,5
Offentlig saldo	30,4	26,0	-4,4	35,7	26,1	-9,5
Nettorenteudgifter	18,7	18,5	-0,2	17,9	18,0	0,1
Offentlig primær saldo	49,1	44,5	-4,6	53,6	44,2	-9,4

På indtægtssiden afspejler den samlede nedjustering i 2002 navnlig omlægningen af den særlige pensionsopsparing og et lavere forventet provenu fra pensionsafkastskatten. Desuden er skønnet for de øvrige indirekte skatter nedsat som følge af blandt andet bortfald på det nye finanslovsforslag for 2002 af de indtægtsstramninger, der indgik på finanslovsforslaget fra august. Det lavere indtægtsskøn skal endvidere ses i sammenhæng med en forventet afmatning af konjunkturerne i 2002.

En række udgiftsposter er nedjusteret i 2002, herunder særligt de offentlige subsidier og overførsler til udlandet, jf. de øvrige udgifter i figur 4.1 nedenfor. Skønnene for de offentlige subsidier og overførsler til udlandet er nedsat i lyset af finanslovsforslaget for 2002, hvor der er indarbejdet besparelser på statslige tilskud og puljer samt på de internationale udgifter, jf. kapitel 3. Dertil kommer en nedjustering af skønnene for EU-bidraget og renteudgifterne i 2002.

I modsat retning trækker en opjustering af skønnet for det samlede offentlige forbrug i 2002. Opjusteringen kan henføres til det kommunale område. Budgetterne i den kommunale sektor afspejler således en højere vækst i

forbruget end ventet på baggrund af kommuneaftalerne i juni. I skønnet for det offentlige forbrug i 2002 er det lagt til grund, at kommuner og amter ikke fuldt ud udmønter den budgetterede vækst i forbruget. På statens område er forbruget nedjusteret, idet forbrugsudvidelser til nye initiativer på finanslovsforslaget for 2002 mere end modsvares af budgetterede besparelser på driftsudgifter, råd og nævn mv. samt af et lavere forventet forbrug på aktivitetsstyrede områder, *jf. kapitel 5*.

Skønnet for overskuddet på den offentlige saldo i 2001 er nedjusteret med knap 4½ mia.kr. i forhold til augustvurderingen. Det skyldes overvejende en forventet reduktion af de offentlige indtægter som følge af omlægningen af den særlige pensionsopsparing. I modsat retning trækker en betydelig opjustering af selskabsskatteprovenuet som følge af øgede indtægter fra restskatter for indkomståret 2000 samt højere à conto indbetalinger for indkomståret 2001.

De væsentligste ændringer i skønnene for 2001 og 2002 i forhold til augustvurderingen er angivet i *figur 4.1.* nedenfor, og der henvises til en nøjere kommentering i *boks 4.1.*

Boks 4.1. Revision af udgifts- og indtægtsskøn, 2001 og 2002 (fortsættes)

De væsentligste ændringer siden augustvurderingen kan opsummeres på følgende vis:

Udgifterne til det *offentlige forbrug* er samlet set opjusteret med knap ½ mia.kr. i 2002. Opjusteringen af forbruget skal ses i sammenhæng med, at de kommunale budgetter afspejler en noget højere vækst end forventet på baggrund af kommuneaftalerne i juni. I skønnet for det offentlige forbrug i 2002 er det lagt til grund, at kommunerne ikke fuldt ud udmønter den budgetterede vækst i forbruget. På statens område mere end modsvares forbrugsudvidelser til nye initiativer på finanslovsforslaget for 2002 af budgetterede besparelser på driftsudgifter, råd og nævn m.fl. samt af et lavere forventet forbrug på aktivitetsstyrede områder. Realvæksten i det offentlige forbrug er opjusteret med 0,2 pct.enheder til 1,3 pct. i 2002.

Udgifterne til *indkomstoversførsler* er nedjusteret med godt 1 mia.kr. i 2001 og med ca. ¼ mia.kr. i 2002. Nedjusteringen af udgifterne i 2001 kan navnlig henføres til lavere ledighed og en mindsket tilgang til efterlønsordningen. Det lavere skøn for udgifterne i 2002 skyldes blandt andet en nedjustering af skønnet for antal modtagere af sociale pensioner, forventet mindsket tilgang til efterlønsordningen samt forventede lavere udgifter til uddannelsesgodtgørelse under aktivrammen. Dertil kommer lavere udgifter som følge af udfasningen af børnepasningsorloven. I modsat retning trækker skønnede merudgifter til barseldagpenge som følge af forslaget om forlængelsen af barselsorloven. Endelig skønnes der merudgifter til sygedagpenge i lyset af, at forslaget om ophør af de statslige sygeforsikringsordninger for mindre arbejdsgivere og selvstændige på finanslovsforslaget fra august er faldet bort.

Boks 4.1. Revision af udgifts- og indtægtsskøn, 2001 og 2002 (fortsat)

Øvrige udgifter er nedjusteret med knap $\frac{3}{4}$ mia.kr. i 2001 og med ca. $4\frac{1}{4}$ mia.kr. i 2002. Det lavere skøn i 2001 skyldes overvejende en nedjustering af de offentlige subsidier i lyset af et forventet mindreforbrug på statslige tilskudsordninger ifølge de ministerielle rammeredegørelser, herunder blandt andet tilskud til privat jobtræning under aktivrammen. Besparelser på statslige tilskud og puljer mv. og reduktioner af de internationale udgifter på finanslovsforslaget for 2002 bidrager væsentligt til nedjusteringen af de øvrige udgifter i 2002. Endvidere forventes EU-bidraget at blive noget lavere i 2002 end skønnet i august.

Provenuet fra *personskatter mv.* er nedjusteret med $1\frac{1}{2}$ mia.kr. i 2001 og med godt $\frac{3}{4}$ mia.kr. i 2002. I begge år skyldes det især nedjusteringer af det forventede provenu fra afgiften på kapitalpensioner og af provenuet fra aktieindkomstbeskatningen. Højere ejendomsværdiskatteprovenuer i lyset af forhøjede ejendomsvurderinger, herunder særligt i 2002, trækker i modsat retning.

De skønnede provenuer for *arbejdsmarkedsbidraget* er nedjusteret med godt $\frac{1}{2}$ mia.kr. i 2001 og med knap 1 mia.kr. i 2002. Nedjusteringen kan fortrinsvist henføres til et forventet lavere indkomstgrundlag vedrørende virksomhedsskatteordningen.

Selskabsskatteprovenuet skønnes at blive godt $5\frac{3}{4}$ mia.kr. højere i 2001 og 2 mia.kr. højere i 2002. Højere restskatter for indkomståret 2000 samt øgede à conto indbetalinger for indkomståret 2001 er de væsentligste forklaringer på opjusteringen i 2001. I 2002 afspejler det højere provenus skøn et forventet større skattegrundlag for indkomståret 2001, der rent nationalregnskabsmæssigt først får virkning på de offentlige indtægter i 2002.

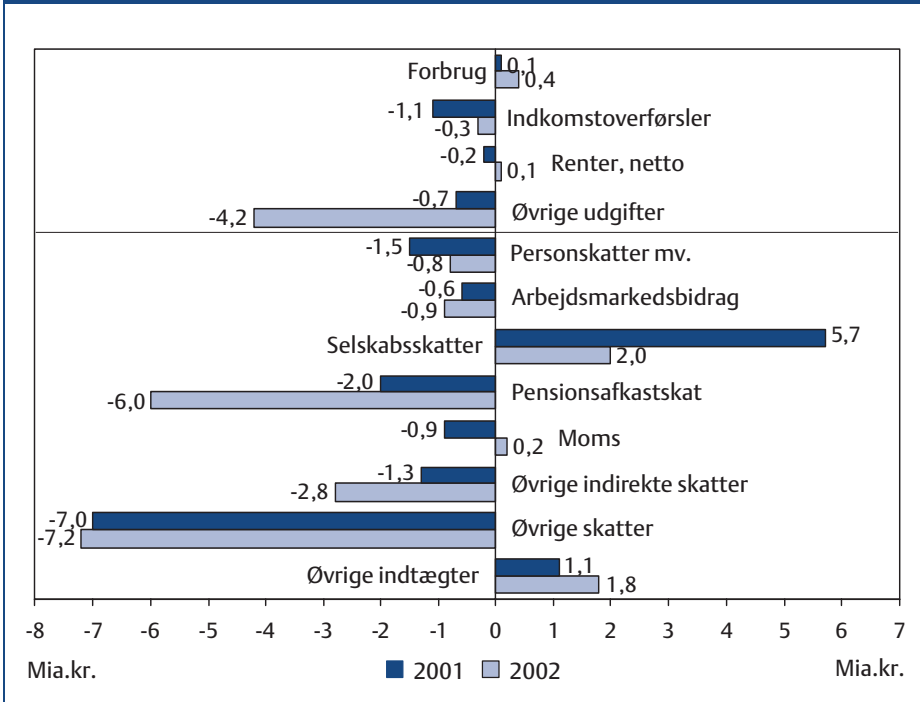
Provenuet fra *skat af pensionsafkast* er nedjusteret med 2 mia.kr. i 2001 og med 6 mia.kr. i 2002. Nedjusteringen i begge år skyldes faldet i aktiekurserne, der reducerer afkastet af de pensionsafkastskattepligtiges aktiebeholdninger. Aktiekursfaldene i 2001 medfører en negativ skat, der kan modregnes i pensionsafkastbeskatningen i efterfølgende år, dog primært i 2002. Nedjusteringen i 2002 skyldes således primært modregning af negativ skat for 2001.

De skønnede *momsprovenuer* er nedjusteret med knap 1 mia.kr. i 2001, men opjusteret med knap $\frac{1}{4}$ mia.kr. i 2002. I begge år forventes en mere afdæmpet vækst i momsgrundlaget end forudsat i august som følge af nedjusteringer af væksten i privatforbruget og investeringerne. I 2002 mere end opvejes mindreprovenuet ved den lavere vækst i momsgrundlaget af et lavere skøn for tilbagebetalinger af kantomoms.

Provenuet fra de *øvrige indirekte skatter* skønnes at blive godt $1\frac{1}{4}$ mia.kr. lavere i 2001 og godt $2\frac{3}{4}$ mia.kr. lavere i 2002. Nedjusteringen skal i begge år ses i sammenhæng med de lavere væksts skøn, der indebærer lavere forventede provenuer fra navnlig punktafgifter og registreringsafgiften. Dertil kommer i 2002 bortfald af de indtægtsstramninger, der indgik på finanslovsforslaget fra august.

Skønnene for de *øvrige skatter* er nedjusteret med 7 mia.kr. i 2001 og med knap $7\frac{1}{4}$ mia.kr. i 2002. De reviderede provenus skøn kan henføres til omlægningen af den særlige pensionsopsparing til en individuel pensionsordning. Bidragene vil ikke længere tilgå den offentlige sektor, hvilket reducerer provenuet fra de øvrige skatter. I den forbindelse vil pensionsudbetalingerne fremover heller ikke ske fra den offentlige sektor, jf. også ovenfor.

Figur 4.1. Revision af udgifts- og indtægtsskøn, 2001-2002

Note: Over stregen svarer positive tal i figuren til saldoforværringer, idet der er tale om offentlige udgifter. Under stregen svarer positive tal til saldoforbedringer, idet der er tale om offentlige indtægter.

Fra 2001 til 2002 forventes samlet set et fald i udgiftstrykket på godt $\frac{1}{4}$ pct.enhed, jf. tabel 4.3. Udgiftstrykket angiver de samlede offentlige udgifter i pct. af BNP.

Faldet i udgiftstrykket fra 2001 til 2002 kan især henføres til reduktioner i renteudgifternes og de øvrige udgifters andele af BNP. Et forventet fald i renteniveaet i kombination med faldende gældskvoté er den væsentligste forklaring på faldet i renteudgifternes andel.

Reduktionen af de øvrige udgifters andel af BNP fra 2001 til 2002 skal ses i sammenhæng med finanslovsforslaget for 2002, der afspejler besparelser på statslige tilskud og puljer samt på de internationale udgifter. Dertil kommer et nedsat skøn for EU-bidraget.

4. OFFENTLIGE FINANSER OG FINANSPOLITIKKEN

På baggrund af overvejende beregningstekniske skøn for udgiftsudviklingen i 2003 er der forudsat et fald i udgiftstrykket på knap $\frac{3}{4}$ pct.enhed fra 2002 til 2003.

Tabel 4.3. Skatte- og udgiftstryk, 1998-2003

Pct. af BNP	1998	1999	2000	2001	2002	2003	Ændr. 1998- 2003
Forbrug	26,0	25,9	25,1	25,4	25,5	25,3	-0,7
Overførsler	18,3	17,7	17,1	17,0	16,9	16,7	-1,6
Investeringer	1,7	1,7	1,7	1,8	1,8	1,8	0,1
Renteudgifter	5,3	4,7	4,2	3,8	3,5	3,3	-2,0
Øvrige udgifter	5,4	5,3	5,1	5,0	4,8	4,7	-0,7
Udgiftstryk	56,7	55,2	53,2	52,9	52,6	51,9	-4,8
Personskatter mv. ¹⁾	22,0	22,2	21,9	21,8	21,6	21,6	-0,4
Arbejdsmarkedsbidrag	4,5	4,4	4,4	4,4	4,4	4,4	-0,1
Pensionsafkastskat ²⁾	0,8	1,2	0,7	0,1	0,4	0,7	-0,1
Selskabsskatter	2,8	3,0	2,4	3,2	2,9	2,6	-0,2
Moms	9,9	9,8	9,6	9,4	9,3	9,3	-0,5
Øvrige indirekte skatter	8,6	8,4	7,6	7,5	7,5	7,4	-1,2
Øvrige skatter	1,6	2,1	2,2	1,6	1,6	1,6	0,0
Skattetryk	50,1	51,2	48,8	48,0	47,9	47,6	-2,5
Renteindtægter	3,0	2,5	2,4	2,4	2,2	2,1	-0,9
Øvrige indtægter	5,0	4,9	4,7	4,7	4,6	4,5	-0,5
Told mv. til EU ³⁾	-0,2	-0,2	-0,2	-0,2	-0,2	-0,2	0,0
Indtægstryk	57,9	58,3	55,7	54,9	54,5	54,0	-3,9

Note: Opgørelsen er på nationalregnskabsform.

- 1) Personskatter mv. indeholder kildeskatte, vægtafgift fra husholdninger, arve- og gaveafgift, obligatoriske gebyrer samt andre personlige skatter.
- 2) Indeholder i 1998-2000 også provenuet fra skatten af realrenteafgiftspligtiges aktieafkast.
- 3) Ifølge de nye nationalregnskabsprincipper kategoriseres disse indtægter som skatter og indgår som følge heraf i skattetrykket. De kategoriseres dog ikke som offentlige indtægter, fordi de tilfalder EU, og indgår derfor ikke i indtægstrykket.

Skattetrykket, målt ved de samlede skatters andel af BNP, skønnes at udvise et lille fald fra 2001 til 2002. Det skyldes navnlig indfasningen af personskattelettelserne i Pinsepakken.

Fra 2001 til 2003 skønnes en gradvis stigning i proventuet fra pensionsafkastskatten i takt med en forventet tilbagevenden mod mere ”normale” afkast af aktiebesiddelser. Denne stigning modvirkes dog af tilsvarende gradvise reduktioner af selskabsskatteproventuet som følge af den forventede afmatning af konjunkturerne, idet selskabsskatteproventuet dog udviser en vis forsinkelse i forhold til konjunkturforløbet.

Skattetrykket skønnes at falde med ca. $\frac{1}{4}$ pct.enhed fra 2002 til 2003. Faldet skal blandt andet ses i sammenhæng med skattestoppet, hvor fastfrysning af ejendomsværdiskatten samt fastholdelse af en række kroneafgiftssatser bidrager til at reducere skatteprovenuernes andel af BNP.

I forlængelse heraf bemærkes det, at indførelsen af skattestoppet ikke udelukker stigninger i det målte skattetryk opgjort som de samlede betalte skatter i pct. af BNP. Store udsving i proventuerne fra især pensionsafkastskatten og selskabsskatten vil således kunne bidrage til automatiske stigninger eller fald i skattetrykket i et givet år, selvom skattesatserne er uændrede. På længere sigt vil skattestoppet dog føre til en reduktion af skattetrykket.

Fra 2000 til 2001 forventes et fald i skattetrykket på ca. $\frac{3}{4}$ pct.enhed. Hovedparten af dette fald kan henføres til omlægningen af den særlige pensionsopsparring, der medfører en reduktion i proventuet fra de øvrige skatter. Med omlægningen til en individuel pensionsordning fjernes det hidtidige omfordelingselement, således at den enkelte lønmodtager fuldt ud får godskrevet egne indbetalinger på pensionsordningen fremover. Uden omfordelingselementet udgør bidraget til den særlige pensionsopsparring dermed ikke længere en skat, men en indbetaling på en privat pensionsordning. I lyset heraf indebærer omlægningen af den særlige pensionsordning et reelt fald i skattetrykket svarende til $\frac{1}{2}$ pct.enhed.

4.2. Finanspolitikens aktivitetsvirkning

Finanspolitikens umiddelbare påvirkning af den økonomiske aktivitet måles ved den ét-årige finanseffekt. Finanseffekten angiver et skøn for virkningen af de finanspolitiske ændringer på den økonomiske vækst – målt ved virkningen på BNP i det år, hvor ændringerne træder i kraft. En positiv finanseffekt indikerer, at finanspolitikken øger aktiviteten, mens en negativ finanseffekt er udtryk for, at der sker en afdæmpning af aktiviteten.

Finanseffekten skønnes at udgøre 0,2 pct. af BNP i 2002, *jf. tabel 4.4.*

Tabel 4.4. Finanseffekt, 1998-2002

Aktivitetsevirkning, pct. af BNP	1998	1999	2000	2001	2002
Udgifter i alt	0,5	0,5	0,0	0,3	0,0
Indtægter i alt ¹⁾	-0,4	-0,2	-0,1	-0,2	0,1
Finanseffekt i alt	0,1	0,3	-0,1	0,2	0,2

1) Indførelsen af den midlertidige pensionsopsparing til ATP i 1998 indgår i beregningen af finanseffekten, selv om bruttoprovenuet rent teknisk ikke optræder som en offentlig indtægt i 1998. Den midlertidige pensionsopsparing blev som led i Pinsepakken videreført i form af den særlige pensionsopsparing (SP) i 1999. Omlægningen af den særlige pensionsopsparing fra og med 2001 påvirker ikke finanseffekten.

Skønnene for finanseffekten i både 2001 og 2002 er uændrede i forhold til augustvurderingen.

I 2002 udgør den skønnede vækst i det offentlige forbrug det væsentligste bidrag på udgiftssiden. Sammenlignet med augustvurderingen er realvæksten i det offentlige forbrug opjusteret fra 1,1 pct. til 1,3 pct. Det skyldes en budgetteret mervækst i det kommunale forbrug, idet forbrugsvæksten på det statslige område er justeret ned. Forbrugsudvidelser til nye initiativer på finansloven for 2002, herunder prioritering af sygehuse og ældreomsorg, mere end modsvares af budgetterede besparelser på statens driftsudgifter, råd og nævn mv. samt af et forventet mindreforbrug på blandt andet aktiveringsområdet, *jf. kapitel 5*.

Bidraget fra udgiftssiden skønnes dog at blive beskedent i 2002, fordi lempelsen fra forbrugsvæksten i stort omfang modsvares af udgiftsstramninger på andre områder, herunder særligt de budgetterede besparelser på statslige tilskud og puljer på finanslovsforslaget for 2002.

Indtægtssiden bidrager med godt 0,1 til finanseffekten i 2002. Bidraget herfra omfatter navnlig lempelsen som følge af nedsættelse af bundskatten, der er en del af Pinsepakken. Dertil kommer en mindre lempelse, der udspringer af, at punktafgifterne ikke opjusteres i takt med den generelle prisudvikling. Denne effekt kaldes også *fiscal drag*. I modsat retning trækker den svagt afdæmpende virkning fra blandt andet stigningen i den gennemsnitlige kommunale skattesats.

Samlet set skønnes finanspolitikkenes stramhedsgrad i 2002 målt ved finanseffekten dermed at være uændret i forhold til augustvurderingen. Fastholdelsen af finanspolitikkenes stramhedsgrad skal ses i sammenhæng

med udgiftsstramninger på statens område ifølge finanslovsforslaget for 2002, idet der på det kommunale område forventes højere udgifter sammenholdt med augustvurderingen.

Væksten i BNP er også påvirket af den finanspolitik, der er blevet ført i tidligere år. Medregnes de flerårige aktivitetsvirkninger af den førte finanspolitik i tidligere år, skønnes finanspolitikken samlet set at være omtrent neutral i 2002. De indtægtsstramninger, der har finansieret udgiftsforøgelser i tidligere år, har således forsinkede aktivitetsdæmpende virkninger nogenlunde svarende til den lempelse, der udspringer af finanspolitikken i 2002.

4.3. Strukturel budgetsaldo

Stillingen på de offentlige finanser er afhængig af konjunktursituationen. I perioder med høj økonomisk vækst stiger de offentlige indtægter fra skatter og afgifter relativt meget, mens udgifterne til overførselsindkomster – primært som følge af faldende ledighed – har en tendens til at falde. I en højkonjunktur er potentialet for en gunstig udvikling i den offentlige saldo således større end i en periode med forholdsvis lav vækst.

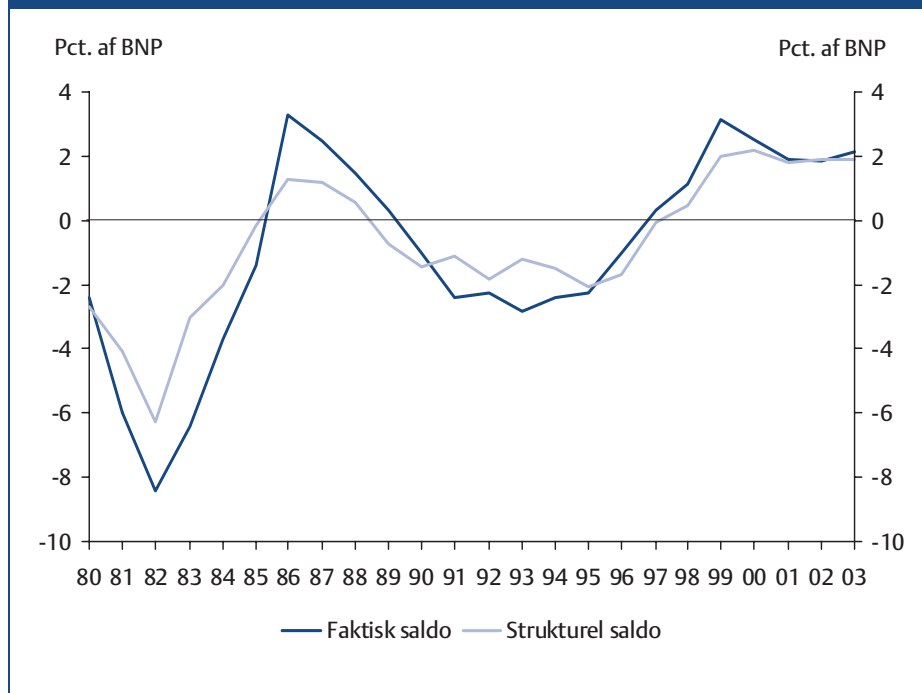
Den *strukturelle budgetsaldo* opgøres som den faktiske offentlige saldo fratrukket det positive eller negative bidrag fra konjunkturerne. Den strukturelle budgetsaldo angiver med andre ord stillingen på de offentlige finanser renset for den givne konjunktursituation.

Forskellen mellem den faktiske og den strukturelle saldo afhænger af, hvor mange ledige ressourcer, der er i økonomien. Den strukturelle budgetsaldo er derfor blandt andet bestemt af finanspolitikkenes stramhedsgrad og den skønnede afvigelse mellem faktisk og strukturel ledighed.

Overskud på den strukturelle budgetsaldo er en forudsætning for at kunne opnå en reduktion i den offentlige gæld over konjunkturerne.

Fra 2001 til 2003 skønnes den strukturelle saldo at udgøre knap 2 pct. af BNP årligt. Forløbet skønnes dermed nogenlunde at ligge på linje med forløbet i den faktiske saldo, *jf. figur 4.2*.

Figur 4.2. Faktisk og strukturel budgetsaldo, 1980-2003

I 2001 forringes den strukturelle saldo med knap $\frac{1}{2}$ pct.enhed i forhold til 2000, *jf. tabel 4.5*. Det kan i hovedsagen henføres til den foreslåede omlægning af den særlige pensionsopsparing. Omlægningen medfører en teknisk reduktion af såvel det faktiske som det strukturelle budgetoverskud.

Fra 2001 til 2002 forventes en mindre forbedring af den strukturelle saldo som følge af et fald i nettorenteudgifterne, der er indeholdt i de specielle poster.

Tabel 4.5. Den strukturelle budgetsaldo, 1995-2003

Pct. af BNP	Strukturel saldo		Ændring som følge af				
	Niveau	Årlig ændring	Finanspolitik ¹⁾	Strukturel ledighed ²⁾	Arbejdsudbud ³⁾	Specielle poster ⁴⁾	Andet/residual
1995	-2,0	-	-	-	-	-	-
1996	-1,7	0,3	-0,5	0,6	-0,1	-0,1	0,3
1997	-0,1	1,6	1,2	0,5	-0,2	0,1	-0,0
1998	0,5	0,6	0,4	0,6	-0,1	-0,4	-0,0
1999	2,0	1,5	0,1	0,5	-0,1	0,6	0,3
2000	2,2	0,2	0,2	0,3	-0,0	0,5	-0,7
2001	1,8	-0,4	0,1	0,2	-0,1	-0,3	-0,3
2002	1,9	0,1	-0,1	0,0	0,0	0,2	0,0
2003	1,9	0,0	0,1	0,0	-0,0	0,1	-0,3
I alt	-	3,9	1,7	2,7	-0,5	0,7	-0,7

Note: Metoden anvendt til beregningen af den strukturelle saldo er som udgangspunkt baseret på den af OECD anvendte metode.

- 1) Finanspolitikken er – med enkelte justeringer som eksempelvis korrektion for skat på indkomstoverførsler mv. – givet ved de direkte provenuer anvendt ved beregningen af finanseffekten.
- 2) Den strukturelle ledighed angiver det ledighedsniveau, som er foreneligt med en langsigtholdbar inflation.
- 3) Til grund for beregningen ligger arbejdsudbuddet målt i timer.
- 4) Specielle poster indeholder blandt andet nettorenteudgifter, drifts- og kapitaloverførsler, overskud af offentlig virksomhed og pensionsafkastskat. Desuden indgår indførelsen af det midlertidige pensionsbidrag i 1998, videreførelsen heraf i form af den særlige pensionsopsparing samt omlægningen af den særlige pensionsopsparing til en individuel pensionsordning fra og med 2001.

5 STATENS FINANSER

- *På finanslovforslaget for 2002 budgetteres med et DAU-overskud på godt 16½ mia.kr.*
- *I 2001 skønnes der for nuværende et DAU-overskud på godt 22 mia.kr.*
- *Statens udgifter er budgetteret til 416,1 mia.kr. på FFL02. Det er 8½ mia.kr. lavere end i august. De lavere udgifter hænger blandt andet sammen med omprioriteringen på FFL02, lavere udgifter til aktiv arbejdsmarkedspolitik og faldende renteudgifter.*
- *Statens indtægter er budgetteret til 432,7 mia.kr. på FFL02. Det er 11 mia.kr. lavere end skønnet i august. Der ventes især et ekstraordinært lavt provenu af pensionsafkastskatten.*
- *Statsgælden ventes at falde fra 46,3 pct. af BNP i 1999 til 37,4 pct. af BNP i 2002.*

5.1. Oversigt over statens finanser

Finanslovforslaget for 2002 indebærer et overskud på statens drifts-, anlægs- og udlånsbudget – den såkaldte DAU-saldo – på 16,6 mia.kr. eller 1,2 pct. af BNP.

På finanslovforslaget for 2002 er der budgetteret med statslige udgifter på 416,1 mia.kr., *jf. tabel 5.1*. Indkomstoverførslerne – der dækker folkepension, efterløn, a-dagpenge mv. – udgør knap halvdelen af de samlede statslige udgifter. Driftsudgifterne – herunder blandt andet lønninger og køb af varer – udgør ca. en femtedel.

Tabel 5.1. Statens indtægter og udgifter på FFL02

Mia.kr.	2002
Indkomstoverførsler	197,6
Driftsudgifter	88,3
Anlægsudgifter	4,0
Renteudgifter mv.	44,2
Bloktilskud	33,5
Øvrige udgifter ¹⁾	48,6
Udgifter i alt	416,1
Moms	126,4
Afgifter	84,4
Personskatter til staten	83,8
Arbejdsmarkedsbidrag mv.	80,4
Selskabsskat, pensionsafkast mv.	48,9
Øvrige indtægter	8,9
Indtægter i alt	432,7
DAU-saldo	16,6

1) Omfatter blandt andet statslige tilskud, internationale udgifter og Danmarks bidrag til EU.

Der er budgetteret med statslige indtægter på 432,7 mia.kr. Provenuet fra momsens udgør knap en tredjedel af de samlede indtægter for staten, mens afgifter, personskatter og arbejdsmarkedsbidrag mv. hver især udgør om trent en femtedel.

Det budgetterede DAU-overskud på det nye finanslovsforslag for 2002 er lidt lavere end skønnet i august, jf. tabel 5.2. Det skyldes blandt andet, at den økonomiske vækst ventes at blive mærkbart lavere, hvilket blandt andet hænger sammen med eftervirkningerne af terrorangrebene på USA den 11. september 2001. Den umiddelbare konsekvens af lavere økonomisk vækst er primært en reduktion af indtægterne fra skatter og afgifter i 2002. Endvidere påvirker den negative udvikling i aktiekurserne tillige provenuet fra pensionsafkastskatten i 2002, der er nedjusteret med 7 mia.kr. siden august.

Tabel 5.2. DAU-saldoen, 2001-2002

Mia.kr., årets priser	2001			2002		
	Aug.	Jan.	Ændr.	Aug.	FFL02	Ændr.
Indtægter	432,1	436,0	3,9	443,8	432,7	-11,0
Udgifter	414,1	413,8	-0,3	424,6	416,1	-8,5
DAU-saldo	18,0	22,2	4,2	19,2	16,6	-2,6
DAU-saldo (pct. af BNP)	1,3	1,6	0,3	1,3	1,2	-0,2

Note: Med hensyn til 2002 er august-skønnet sammenfaldende med det tidligere finanslovsforslag fra august 2001.

I 2001 skønnes et DAU-overskud på ca. 22 mia.kr. eller 1,6 pct. af BNP. Statens overskud skønnes dermed at blive noget større i 2001 end i 2002. Dette hænger imidlertid sammen med, at omfanget af engangsforbedringer af DAU-saldoen er mærkbart større i 2001 end i 2002, jf. nedenfor.

Det nye skøn for DAU-saldoen i 2001 indebærer en opjustering af overskuddet på godt 4 mia.kr. siden august. Opjusteringen af DAU-overskuddet i 2001 skyldes højere statslige indtægter især fra selskabsskatten, mens lavere provenu fra moms og pensionsafkastskat trækker i modsat retning. Det bemærkes, at det endelige DAU-overskud i 2001 offentliggøres på statsregnskabet i april/maj 2002.

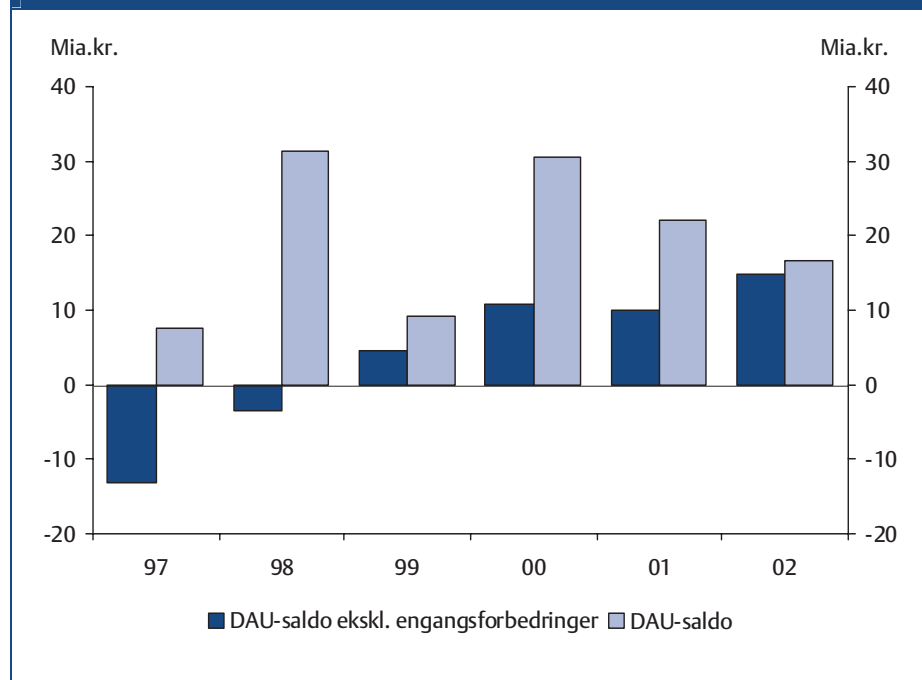
DAU-saldoen er som nævnt påvirket af engangsforhold i varierende omfang fra år til år. Det rekordstore overskud i 1998 er således foranlediget af salget af statens aktier i TeleDanmark.

Tilsvarende hænger DAU-overskuddet i 2001 blandt andet sammen med en stramning af kredittiden på momsindbetalingerne. I 2002 er engangsforbedringerne samlet set af relativt begrænset omfang. Korrigeret for en-

5. STATENS FINANSER

gangsforbedringer er der således tale om en pæn forbedring af DAU-saldoen fra 2001 til 2002, *jf. figur 5.1.*

Figur 5.1. DAU-saldo med og uden engangsforbedringer, 1997-2002

5.2. Statens udgifter

Statens udgifter er budgetteret til 416,1 mia.kr. på det nye finanslovsforslag for 2002. De statslige udgifter skønnes således at blive 8½ mia.kr. lavere end budgetteret på det tidligere finanslovsforslag for 2002 fra august 2001, *jf. tabel 5.3.*

Tabel 5.3. De statslige udgifter i 2002

Mia.kr. (2002-priser)	August	FFL02	Ændring
Driftsrammen	90,6	88,3	-2,4
Overførselsrammen	256,6	252,8	-3,8
Anlægsrammen	4,2	4,0	-0,2
Ministerfordelte udgifter i alt	351,4	345,0	-6,4
Rente af statsgæld mv.	45,6	44,2	-1,4
EU-bidrag	15,9	15,1	-0,8
Børnefamilieydelse	11,8	11,8	0,0
Samlede statslige udgifter	424,6	416,1	-8,5

De ministerfordelte udgifter – dvs. de statslige drifts-, overførsels- og anlægsudgifter – er reduceret med i alt 6,4 mia.kr.

Skønnet for udgifterne til renter af statsgælden mv. er nedjusteret med 1,4 mia.kr. i forhold til august, mens der forventes lavere udgifter til det danske EU-bidrag på 0,8 mia.kr. Udgifterne til børnefamilieydelse budgetteres uændret til 11,8 mia.kr. i 2002.

Ændringerne i de ministerfordelte udgifter på udgiftsbudgettet i 2002 er specificeret nærmere i *tabel 5.4*.

Som det fremgår af kapitel 2 og 3 omprioriteres der på det nye finanslovsforslag for 2002 for samlet 7 mia.kr. i forhold til det tidligere finanslovsforslag fra august. Heraf afsættes i størrelsesordenen *4,7 mia. til nye initiativer på statens udgiftsbudget*.

Med henblik på at udvide aktiviteten på sygehusene og nedbringe ventelisterne afsættes i alt 1,5 mia.kr. Ligeledes afsættes en reserve på ½ mia.kr. til en forbedret og mere fleksibel ældrepleje. Dertil kommer, at regeringens forslag til en udvidelse af barselsorloven forventes at medføre merudgifter på knap 0,4 mia.kr. i 2002.

På udgiftsbudgettet iværksættes endvidere initiativer til forbedringer på erhvervs- og arbejdsmarkedsområdet for omkring 0,1 mia.kr. Initiativerne indgår som et element i den samlede pakke på ½ mia.kr. til forbedring af virksomhedernes konkurrenceevne, der tillige indebærer nedsættelser af erhvervsrettede skatter og afgifter, *jf. afsnit 5.3*.

Tabel 5.4. Ændringer i de ministerfordelte udgifter på FFL02

Mia.kr.	2002
Nye initiativer på FFL02 med virkning på udgiftsbudgettet	4,7
Heraf:	
Sygehuse	1,5
Ældrepleje	0,5
Barselsorlov	0,4
Konkurrenceevne - udgifter på erhvervsområdet	0,1
Forskning mv.	0,4
Bortfald af forslag om privatisering af forsikringsordningen for selvstændige og mindre erhvervsdrivende (sygedagpenge)	0,6 ¹⁾
Øvrige initiativer	1,2
Finansiering og budgetforbedringer med virkning på udgiftsbudgettet	-7,4
Heraf:	
Tilskud, puljer mv.	-2,2
De internationale udgifter	-1,5
Effektivisering i staten	-1,0
Råd og nævn mv.	-0,3
Mindreforbrug som følge af reduktion af videreførte midler	-0,5
Øvrige finansieringselementer	-0,9
Låneafdrag (DONG) og reduktion af kontrakttilskud til DSB	-1,0
Ændrede skøn	-2,4
Teknisk ændring af budgettering af bloktilskud til amter og kommuner	-1,1
Ændrede anlægsudgifter	-0,2
Ændringer i alt	-6,4

1) Modsvares af merindtægter på knap 0,5 mia.kr. opført på § 34. Arbejdsmarkedsfond.

På forskningsområdet afsættes en 1-årig reserve på 0,4 mia.kr. til at gennemføre nye initiativer vedrørende forskning og IT i 2002.

Bortfaldet af den tidligere regerings forslag om privatisering af forsikringsordningen for selvstændige og mindre arbejdsgivere indebærer i forhold til finanslovsforslaget fra august 2001 merudgifter på udgiftsbudgettet til sygedagpenge for i alt knap 0,6 mia.kr. i 2002. Merudgifterne modsvares delvist af merindtægter på knap ½ mia.kr. på indtægtsbudgettet.

I tilgift afsættes på udgiftsbudgettet i alt ca. 1,2 mia.kr. til øvrige nye initiativer. Det drejer sig blandt andet om en styrkelse af terrorberedskabet og en reserve til forsvarrets internationale opgaver. Der afsættes en reserve til finansiering af ændrede regler for efterlevelsesyndelse og til at skabe bedre vilkår for selvejende ældreboliginstitutioner og plejecentre. Der afsættes endvidere midler til strukturforanstaltninger i fiskeriet samt til at kompensere landbrugserhvervet for de øgede omkostninger ved at foretage BSE-testning mv. Dertil kommer en forhøjelse af en reserve til det danske EU-formandskab. Endvidere afsættes en reserve til at forbedre de decentrale kraftvarmeværkers rammer og økonomi. Endelig afsættes der midler til blandt andet en styrkelse af erhvervsskolerne.

På FFL02 er der indbudgetteret *finansiering af nye initiativer og øvrige budgetforbedringer for i alt 7,4 mia.kr. på statens udgiftsbudget.*

Det drejer sig om en reduktion af statslige tilskud og puljer med i alt 2,2 mia.kr., en tilpasning af miljø- og udviklingsbistanden med 1,5 mia.kr., effektiviseringer i den statslige administration mv. for i alt 1 mia.kr. samt en reduktion af bevillinger til råd og nævn mv. på godt 0,3 mia.kr.

Hertil kommer, at der forventes en reduktion af de statslige udgifter i 2002 på 0,5 mia.kr. som følge af, at uforbrugte bevillinger fra tidligere år ikke videreføres til anvendelse i 2002.

Der indbudgetteres desuden en række øvrige budgetforbedringer. Merudgifterne til forsvarrets internationale indsats finansieres ved en omprioritering af knap 0,4 mia.kr. i 2002 inden for MIFRESTA-rammen. Dertil kommer især besparelser på Undervisningsministeriets område mv. samt en overførsel fra Feriefonden på knap 0,2 mia.kr. i 2002.

Endelig reduceres statens udgifter som følge af, at der i 2002 er budgetteret med et ekstraordinært låneafdrag fra DONG på 0,5 mia.kr., som er posteret på udgiftsbudgettet, samt et nedsættelse af kontrakttilskuddet til DSB ligeledes med 0,5 mia.kr.

Statens udgiftsbudget reduceres tillige som følge af *lavere skøn for en række aktivitetsafhængige udgifter* under Beskæftigelsesministeriet, Undervisningsministeriet, Økonomi- og Erhvervsministeriet samt Trafikministeriet *på i alt ca. 2,4 mia.kr.* Heraf vedrører i størrelsesordenen 1,5 mia.kr. en reduktion af udgifterne til aktiv arbejdsmarkedspolitik.

5. STATENS FINANSER

Der foretages også en *teknisk reduktion af udgiftsbudgettet med 1,1 mia.kr.* primært som følge af virkningen af kommunernes selvbudgettering i de kommunale budgetter for 2002. Reduktionen modsvares af en modgående bevægelse på indtægtsbudgettet til forskudsudbetaling af indkomstskat til kommunerne.

Afslutningsvis sker der en *reduktion af de statslige anlægsudgifter med samlet godt 0,2 mia.kr.* – herunder en reduktion af Vejdirektoratets rådighedspulje, udskydelse af udgifter til anlæg under Flyvesikringstjenesten samt afvikling af byggeriet af Rigsarkivet i Ørestaden.

Statens udgifter i 2001

På nuværende tidspunkt skønnes de samlede statslige udgifter i 2001 at blive knap 414 mia.kr., *tabel 5.5*. Udgiftsskønnet for 2001 er dermed stort set uændret målt i forhold til skønnet fra august. Det uændrede skøn dækker dog over lavere ministerfordelte udgifter på 3,0 mia.kr., mens højere renteudgifter på 2,4 mia.kr. og større EU-bidrag på 0,3 mia.kr. trækker i modsat retning.

Tabel 5.5. De statslige udgifter i 2001

Mia. kr. (2001-priser)	FL2001	August-skøn	Januar-skøn	Ændring FL-Januar	Ændring Aug.-Jan.
Ministerfordelte udgifter	340,4	342,2	339,2	-1,2	-3,0
Rente af statsgæld mv.	48,1	47,4	49,8	1,7	2,4
EU-bidrag	14,0	13,2	13,5	-0,5	0,3
Børnefamilieydelse	11,3	11,3	11,3	0,0	0,0
Samlede statslige udgifter	413,7	414,1	413,8	0,1	-0,3

Det lavere skøn for de ministerfordelte udgifter hænger blandt andet sammen med mindreudgifter til aktiv arbejdsmarkedspolitik og servicejob. Hertil kommer ekstraordinære indtægter på udgiftsbudgettet på ca. 1,8 mia.kr. i forbindelse med indbetaling fra Danmarks Tekniske Universitet m.fl. som led i overgang til selveje.

De højere renteudgifter skyldes primært større opkøb af statsobligationer end forudsat i august. Ved opkøb fremrykkes de fordelte emissionskurstab på de pågældende lån til opkøbsåret. Det giver anledning til en stigning i de regnskabsførte renteudgifter.

5.3. Statens indtægter

På finanslovsforslaget for 2002 skønnes statens indtægter at blive 432,7 mia.kr. Det er en nedjustering på 11 mia.kr. i forhold til skønnet fra august.

Den væsentligste årsag til nedjusteringen af statens indtægter er, at provenuet af pensionsafkastskatten skønnes at blive 7 mia.kr. lavere i lyset af kursfaldet på aktier i efteråret 2001.

Hertil kommer en generel nedjustering af statens indtægter som følge af afmatningen i den økonomiske vækst.

Derudover er der en nedjustering af momsindtægterne på 2,3 mia.kr., der primært kan henføres til en momsudskydelse i 2002 som følge af den forudsatte udmøntning af lettelserne for erhvervslivet.

Endelig er energi- og miljøafgifter nedjusteret med 2,2 mia.kr., hvoraf de 1,5 mia.kr. skyldes bortfald af skattestramninger, som var budgetteret på det tidligere finanslovsforslag fra august 2001.

En oversigt over ændringer i statens indtægter fremgår af *tabel 5.6*.

I 2001 skønnes statens samlede indtægter at udgøre 436 mia.kr. Det er en opjustering med 3,9 mia.kr. i forhold til skønnet i august. Der er tale om betydelige underliggende justeringer. Erhvervsskatterne er opjusteret med 9,7 mia.kr., hvorimod momsprovenuet er reduceret med 3,7 mia.kr., og pensionsafkastskatten er nedjusteret med 2,5 mia.kr.

Tabel 5.6. Statens indtægter, 2001 og 2002

Mia.kr., årets priser	2001			2002		
	Aug.	Jan.	Ændr.	Aug.	FFL02	Ændr.
Persoonskat til staten, netto	83,7	84,5	0,7	82,0	83,8	1,8
Arbejdsmarkeds- og sociale bidrag	75,8	75,4	-0,4	81,1	80,4	-0,7
Erhvervs-skatter til staten, netto	31,3	41,0	9,7	36,0	34,6	-1,4
Moms	140,1	136,4	-3,7	128,7	126,4	-2,3
Registreringsafgift	12,3	12,2	0,0	12,8	12,5	-0,3
Benzin, vægt- og ansvarsafgift mv.	21,0	21,1	0,1	21,9	21,9	0,0
Energi- og miljøafgifter	29,7	28,6	-1,0	32,3	30,1	-2,2
Tobaks- og alkoholafgifter mv.	19,2	19,3	0,0	19,8	19,9	0,1
Pensionsafkastskat og tinglysningsafgift	9,2	6,7	-2,5	21,3	14,3	-7,0
Skatter og sociale bidrag i alt	422,2	425,2	3,0	435,9	423,9	-12,0
Øvrige indtægter	9,9	10,8	0,9	7,9	8,9	0,9
Indtægter i alt	432,1	436,0	3,9	443,8	432,7	-11,0

Indtægtsskønnene for 2001 og 2002 er grundlæggende baseret på den seneste konjunkturvurdering, jf. *Økonomisk Redegørelse, januar 2002*. Budgetteringsforudsætningerne er vist i *tabel 5.7*. Skønnene for indtægterne i 2001 bygger tillige i høj grad på en vurdering af de faktiske månedlige indbetalinger af skatter og afgifter. De konkrete indbetalinger er kendt frem til og med november 2001.

I konjunkturvurderingen er der foretaget en nedjustering af BNP-vækst og privatforbrug for såvel 2001 og 2002. Dette trækker i retning af lavere indtægter for staten på moms og afgifter. Beskæftigelsen og lønstignings-takten er derimod opjusteret, hvilket indikerer en opjustering af person-skatterne.

Udskrivningsgrundlaget for arbejdsmarkedsbidraget er nedjusteret. Dette hænger primært sammen med en nedjustering af forventningerne til overskud i virksomheder omfattet af virksomhedsskatteordningen. Samtidig er virksomhedsrenteutgifter og kapitalafkast af virksomhed opjusteret – disse kan begge fratrækkes i grundlaget for arbejdsmarkedsbidraget. Til gengæld er udskrivningsgrundlaget for bundskatten opjusteret.

Tabel 5.7. Budgetteringsforudsætninger, 2001 og 2002

	2001		2002	
	Aug.	Jan.	Aug.	Jan.
BNP, realvækst i pct.	1,4	1,1	2,1	1,4
Privatforbrug, realvækst i pct.	1,4	1,1	2,0	1,5
Heraf: Biler	-17,0	-18,0	7,0	4,0
Energi	2,0	3,0	1,5	0,5
Nydelsesmidler	-2,0	-1,4	2,5	1,7
Forbrugerpriser, vækst i pct.	2,3	2,3	1,8	1,6
Momsgrundlag, vækst i pct.	2,2	1,8	1,8	2,7 ¹⁾
Årsløn for LO/DA-arbejder, vækst i pct.	3,8	4,3	3,5	3,8
Ledighed, 1.000 personer	149	144	147	149
Beskæftigelse, 1.000 personer	2.696	2.719	2.711	2.723
Udskrivningsgrundlag, bundskat, mia.kr.	647,0	650,1	704,5	708,1
Udskrivningsgrundlag, arbejdsmarkedsbidrag, mia.kr.	743,4	738,1	771,7	764,5

- 1) Tilbagebetaling af kantinemomsen bliver væsentligt lavere end forventet i august. Dette betyder isoleret set en opjustering af momsprovenuet med 2,6 mia.kr. i 2002, hvilket forklarer opjusteringen af væksten i momsgrundlaget i forhold til august. Eksklusive kantinemoms er væksten i momsgrundlaget fra 2001 til 2002 på 0,7 pct.

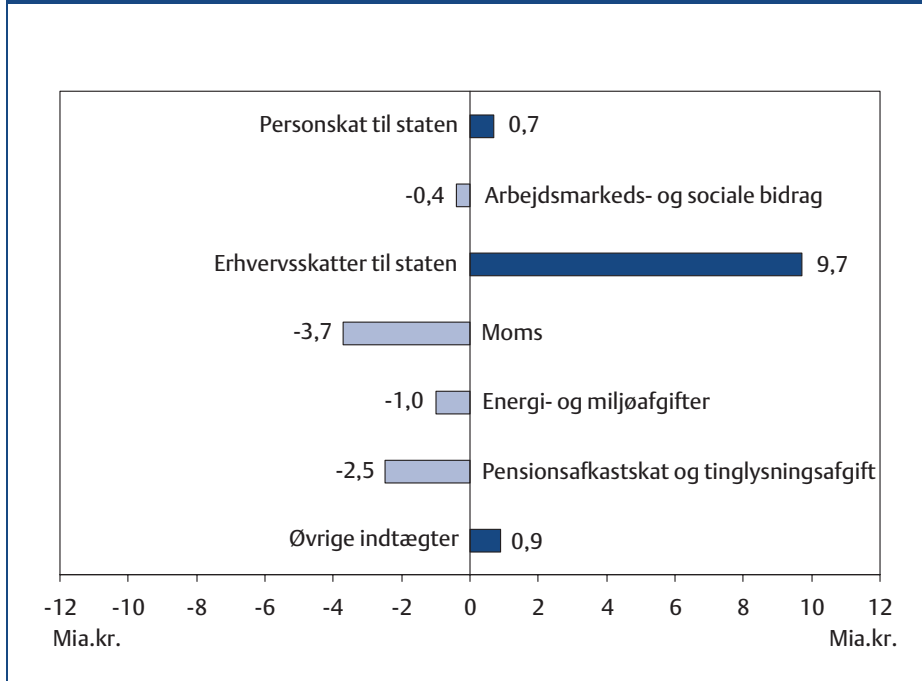
Statens indtægter i 2001

De væsentligste justeringer af indtægtsskønnene for 2001 siden august er præsenteret i *figur 5.2*.

Personskatter (84,5 mia.kr.) er 0,7 mia.kr. højere sammenlignet med skønnet fra august. Provenuet fra indkomstskatterne er opjusteret med knap 0,7 mia.kr. Det kan primært tilskrives lavere private renteudgifter end hidtil forventet. Desuden er afregning til kommuner og amter af personskat nedjusteret med 0,2 mia.kr., hvilket indebærer højere statslige indtægter fra personskatterne.

Arbejdsmarkeds- og sociale bidrag (75,4 mia.kr.) er nedjusteret med 0,4 mia.kr. i forhold til august, fordelt med 0,3 mia.kr. på arbejdsmarkedsbidraget som følge af nedjustering af bidragsgrundlaget, *jf. tabel 5.7.*, og 0,1 mia.kr. på sociale bidrag.

Figur 5.2. Vigtigste revisioner af indtægtskøn for 2001

Erhvervsskatter (41 mia.kr.) er opjusteret med 9,7 mia.kr. siden august. Selskabsskatten er opjusteret med 8,9 mia.kr. Det skyldes dels restskatteafregningen for indkomståret 2000, der er opjusteret med 5,1 mia.kr. i forhold til budgetteret i august, dels øgede a conto betalinger for indkomståret 2001 på 3,2 mia.kr. og endelig en yderligere regulering på 0,6 mia.kr. Kulbrinteskatten er opjusteret med 1,1 mia.kr. som følge af øget restskat for indkomståret 2000 samt øget a conto skat for 2001.

Moms (136,4 mia.kr.) er 3,7 mia.kr. lavere end ventet i august. Nedjusteringen skyldes primært effekten af lavere privatforbrug og dermed reduceret vækst i momsgrundlaget. Momsskønnet for 2001 bygger desuden på de faktiske månedlige indbetalinger frem til og med november måned. Det markant lavere forventede momsprovenu i 2001 trækker tillige isoleret set i retning af lavere budgetterede momsindtægter i 2002, jf. senere.

Energi- og miljøafgifter (28,6 mia.kr.) nedjusteres med 1 mia.kr. Indtægterne fra miljøafgifter er nedsat med 0,4 mia.kr. Hertil kommer, at provenuet fra energiafgifterne er reduceret med 0,6 mia.kr. De største nedjuste-

ringer på energiområdet er på naturgasafgift med 0,3 mia.kr. og elafgift med 0,3 mia.kr.

Pensionsafkastskat og tinglysningsafgift (6,7 mia.kr.) er skønnet 2,5 mia.kr. lavere sammenlignet med augustvurderingen. De lavere skønnede indtægter kan alene henføres til pensionsafkastskatten, som er nedjusteret med 2,7 mia.kr. Det lavere skøn afspejler et større tab på aktier end tidligere forudsat. Det er specielt faldet i aktiekurserne efter terrorangrebet på USA i september, der har bidraget til nedjustering af proventet fra pensionsafkastskatten sammenlignet med august.

Øvrige indtægter (10,8 mia.kr.) er opjusteret med 0,9 mia.kr. Det kan henføres til statens salg af 3. generations mobillicenser, som giver en indtægt på knap 1 mia.kr. i 2001 og 0,3 mia.kr. i de efterfølgende 10 år.

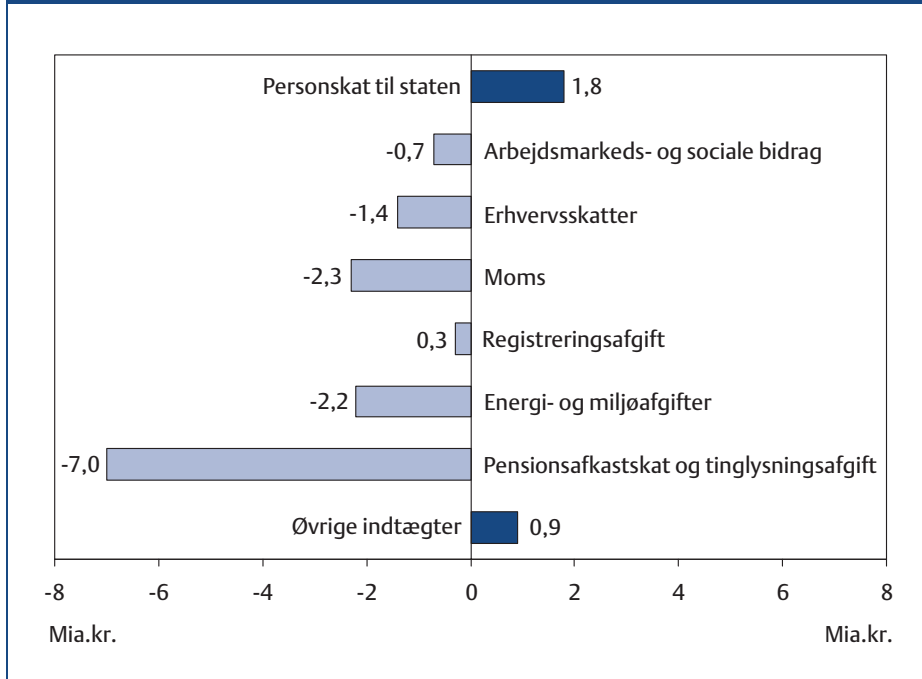
Statens indtægter i 2002

Statens indtægter i 2002 er budgetteret til 431,7 mia.kr. Det er en nedjustering på 11 mia.kr. i forhold til august. De største justeringer af indtægterne fremgår af *figur 5.3*.

Personskatter til staten (83,8 mia.kr.) er opjusteret med 1,8 mia.kr. Det skyldes højere provenu fra indkomstskatterne på 2 mia.kr. netto efter afregning til kommunerne. Indkomstskatterne forventes primært øget som følge af nedjustering af den negative nettokapitalindkomst og deraf følgende opjustering af udskrivningsgrundlaget for personskatterne. De budgetterede indtægter fra ejendomsværdiskatten er opjusteret med 0,5 mia.kr. Til grund for denne opjustering ligger en forventet stigning i ejendomspriserne på 5 pct., der er indarbejdet i forskudsregistreringerne. Der var i augustvurderingen ikke budgetteret med stigning i ejendomsvurderingerne fra 2001 til 2002. Hele merproventet fra ejendomsværdiskatten tilfalder i første omgang staten, indtil den endelige afregning finder sted i 2004 for de selvbudgetterende kommuner.

Arbejdsmarkeds- og sociale bidrag (80,4 mia.kr.) er nedjusteret med 0,7 mia.kr., hvilket blandt andet skal ses i lyset af nedjusteringen af grundlaget for arbejdsmarkedsbidraget, jf. ovenfor.

Figur 5.3. Vigtigste revisioner af indtægtsskøn for 2002

Erhvervsskatter (34,6 mia.kr.) ventes at indbringe 1,4 mia.kr. mindre end budgetteret i august. Nedjusteringen skyldes primært forventning om lavere provenu fra kulbrinteafgiften med 1 mia.kr. Derudover ventes lavere indtægter fra koncessioner mv. på 0,2 mia.kr. og nedjustering af fondsskatten med 0,1 mia.kr. Selskabsskatten forventes uændret i forhold til augustvurderingen. Det uændrede skøn for selskabsskatteprovenuet dækker over to modsatrettede justeringer. På den ene side forventes restskatter for indkomståret 2001 at blive 1,1 mia. kr. mindre end budgetteret i august. På den anden side forventes en forøgelse af a conto indbetalinger for indkomståret 2002 på i alt 1 mia.kr.

Moms (126,4 mia.kr.) er nedjusteret med 2,3 mia.kr. Det skyldes altovervejende en betalingsforskydning som følge af det forudsatte forslag om lempelse af indbetalingsfristen af moms for mellemstore virksomheder. Forslaget er en del af regeringens konkurrenceevnepakke, der inklusiv betalingsforskydningen er budgettet med i alt 2 mia.kr.

Herudover er momsen nedjusteret med 0,3 mia.kr., hvilket dækker over to modsatrettede bevægelser. Momsindtægterne for 2002 er således reelt ned-

justeret med 2,9 mia.kr. primært afledt af forventningen om lavere økonomisk vækst både i 2001 og 2002 end skønnet i august. Denne underliggende nedjustering af momsprovenuet modsvares dog stort set af mærkbart færre tilbagebetalinger af moms end hidtil vurderet i forbindelse med sagen vedrørende tilbagebetaling af moms fra virksomheders kantinedrift. Sammenlignet med august betyder mindre tilbagebetaling af kantineoms således isoleret en opjustering af momsprovenuet på 2,6 mia.kr. i 2002.

Registreringsafgift (12,5 mia.kr.) er nedjusteret med 0,3 mia.kr. Det hænger sammen med nedjusteringen af det forventede bilsalg for 2002, jf. budgetteringsforudsætningerne i *tabel 5.6*.

Energi- og miljøafgifter (30,1 mia.kr.) ventes at indbringe 2,2 mia.kr. mindre end skønnet i august. Heraf skyldes de 1,5 mia.kr. bortfald af indtægtsstramninger, som var budgetteret i det tidligere finanslovsforslag fra august 2001. Bortfaldet drejer sig om en generel budgetregulering på 1,2 mia.kr., øget CO₂-afgift på knap 0,3 mia.kr. og cementafgift på knap 0,1 mia.kr. Den resterende nedjustering på i alt 0,7 mia.kr. skal ses i lyset af en mindre reduktion af forbruget af energi for 2002.

Pensionsafkastskat og tinglysningsafgift (14,3 mia.kr.) er nedjusteret med 7 mia.kr. Det skyldes udelukkende en nedjustering af indtægterne fra pensionsafkastskatten som følge af betydelige fremførte tab på aktier, der forventes modregnet i skatteberegningen for 2002. På nuværende tidspunkt ventes der således ekstraordinært lave indtægter fra pensionsafkastskatten både i 2001 og 2002.

Øvrige indtægter (8,9 mia.kr.) skønnes at blive 0,9 mia.kr. højere end forventet i august. Opjusteringen dækker over højere indtægter fra Den Sociale Pensionsfond på 0,8 mia.kr., en forventet indtægt ved omlægning af statslige aktiver på 0,5 mia.kr. samt en nedjustering af renteudgifterne på 0,4 mia.kr. vedrørende skatte og afgiftsopkrævning. I modsat retning trækker lavere udbytter fra statslige aktiebesiddelser på 0,7 mia.kr.

Samlet set ventes udbytteindtægter og lignende fra selskaber med statslig aktiebesiddelser at blive opjusteret med 0,3 mia.kr. til trods for nedjustering af udbytter på 0,7 mia.kr. Det skyldes, at der er budgetteret med indtægter i form af øget låneafdrag fra DONG på 0,5 mia.kr. samt nedsættelse af kontrakttilskuddet til DSB ligeledes på 0,5 mia.kr. Begge disse poster figurerer på udgiftsbudgettet.

5. STATENS FINANSER

Regeringsinitiativerne på skatteområdet medfører en nedjustering af de samlede skatteindtægter i 2002 på godt 3,6 mia.kr., *jf. tabel 5.8*. Heraf er godt 1,5 mia.kr. engangstab, som følge af momsudskydelse i forbindelse med initiativer i konkurrenceevnepakken, mens ca. 1,5 mia.kr. skyldes bortfald af initiativer på det tidligere finanslovsforslag fra august 2001.

Tabel 5.8. Virkninger på skatteindtægter i 2002 som følge af regeringsinitiativer på skatteområdet

	Mio.kr.
Moderniseret hjemme-PC ordning samt skattefritagelse for arbejdsgiverbetalt dataforbindelse	-35
Skatterabat ved udlejning af værelser	-10
Skattefritagelse for arbejdsgiverbetalte sundhedsydelse	-45 ¹⁾
Konkurrenceevnepakken (inkl. engangstab som følge af momsudskydelse på godt 1,5 mia.kr.)	-2.000
Ejendomsværdiskatten (skattestop samt lempelse ved køb og salg af ejerboliger)	-40
Virkninger på statens indtægter vedr. nye initiativer	-2.130
CO ₂ -afgift	-250
Cementafgift	-65
Budgetregulering	-1.200
Virkninger på statens indtægter vedr. bortfald af skatteinitiativer på finanslovsforslaget fra august 2001 ²⁾	-1.515
Samlede virkninger på statens indtægter	-3.645

Note: Opgørelsen er på finansårsform.

- 1) Inkluderer kun skattevirkning. I modsat retning trækker mindreudgifter i form af sparede sygedagpenge mv. Alt i alt forventes det samlede virkning på statens finanser at være -25 mio.kr. i 2002.
- 2) Heri indgår ikke virkningen af bortfald af øvrige indtægtsstramninger, herunder bortfald af forslaget om afskaffelse af ATP-kompensationen.

5.4. Statens kapitalposter

Statens nettokassesaldo, der angiver den likviditetsmæssige påvirkning af de statslige budgetter, ventes at udvise et underskud på ca. 5 mia.kr. i 2002 mod et overskud på over 20 mia.kr. i 2001, *jf. tabel 5.9*. Faldet i nettokasseoverskuddet fra 2001 til 2002 skyldes hovedsageligt lavere DAU-saldo og store negative beholdningsbevægelser på 16 mia.kr. i 2002. Herudover bidrager en forventet stigning i omfanget af genudlån fra godt 3 mia.kr. i 2001 til knap 6 mia.kr. i 2002 til lavere nettokasseoverskud.

De store beholdningsbevægelser i 2002 skyldes primært en reduktion af kredittiden ved afregning af A-skatter og arbejdsmarkedsbidrag for de store virksomheder, hvorefter skatterne skal indbetales sidste bankdag i måneden i stedet for som tidligere den 10. i den efterfølgende måned. Indbetalingerne ultimo december 2002 vil imidlertid først være likviditetsmæssigt til rådighed primo 2003. For at opgøre likviditetseffekten korrigeres DAU-saldoen derfor med en negativ beholdningsbevægelse.

Tabel 5.9. Netto- og bruttokassesaldo, 2000-2002

Mia.kr., årets priser	2000		2001		2002	
	Regnskab	August	Januar	August	Januar	
DAU-saldo	9,1	18,0	22,2	19,2	16,6	
Genudlån	-1,6	-4,3	-3,2	-6,2	-5,9	
Beholdningsbevægelser mv. ¹⁾	2,9	0,9	2,0	-12,9	-15,7	
Nettokassesaldo	10,4	14,5	21,0	0,1	-4,9	
Afdrag på statsgæld i alt: ²⁾	-95,9	-96,3	-119,9	-98,8	-96,7	
Indenlandsk statsgæld	-75,9	-79,1	-102,0	-76,3	-74,2	
Udenlandsk statsgæld	-20,0	-17,2	-17,8	-22,5	-22,4	
Bruttokassesaldo	-85,5	-81,8	-98,9	-98,7	-101,6	

Note: Den Sociale Pensionsfonds nettoobligationskøb er medregnet i afdragene på den indenlandske statsgæld. På grund af afrundinger summer tallene ikke nødvendigvis til totalen.

- 1) Jf. boks 5.2. bagest i dette kapitel. Tallet for 2001 er forbundet med en vis usikkerhed som følge af usikkerhed på DAU-skønnet.
- 2) Langfristet gæld, dvs. gæld, der på udstedelsestidspunktet har en restløbetid over 1 år.

Statens bruttokassesaldo, der angiver nettokassesaldoen fratrukket afdrag på statsgælden inklusive statens nettoopkøb af egne obligationer, afspejler statens fulde finansieringsbehov. Bruttokassesaldoen ventes i 2002 at udvise et underskud på knap 102 mia.kr. Det svarer stort set til den forventede saldo for 2001, hvor bruttokassesaldoen skønnes at udvise et underskud på knap 99 mia.kr.

Statens låntagning

Statens indenlandske lånebehov består som udgangspunkt ifølge normen for statens låntagning af summen af afdrag på den indenlandske statsgæld og det statslige nettofinansieringsbehov. Det betyder, at det udenlandske bruttofinansieringsbehov som hovedregel er lig afdragene på den udenlandske statsgæld.

Tabel 5.10. Statens nettolåntagning, 1999-2002

Mia.kr., årets priser	1999	2000	2001	2002
Nettofinansieringsbehov (-nettokassesaldo)	-10,9	-27,0	-21,0	4,9
Nettofinansiering: ¹⁾				
Indenlandsk låntagning	-7,1	-25,7	-14,3	4,7
Udenlandsk låntagning	1,0	-5,2	-1,1	0,0
Træk på Nationalbanken ²⁾	-4,8	3,9	-5,6	0,2

Note: Regnskabstal for 1999-2000. På grund af afrundinger summer tallene ikke nødvendigvis til totalen.

- 1) Opgøres som låntagning til kursværdi fratrukket afdrag på gælden.
- 2) Trækket på Nationalbanken er opgjort i henhold til statsregnskabet. Tallet kan derfor afvige fra tallet i Nationalbankens regnskab.

I 2002 skønnes det samlede indenlandske lånebehov at udgøre 79 mia.kr. som følge af et skønnet indenlandsk finansieringsbehov på knap 5 mia.kr. og forventede afdrag på den indenlandske statsgæld på omkring 74 mia.kr. Herudover ventes et beskedent træk på indeståendet i Nationalbanken at bidrage til finansieringen, *jf. tabel 5.9 og tabel 5.10.*

Den udenlandske nettolånoptagelse ventes at andrage nul i 2002. Således svarer det udenlandske bruttolånebehov i 2002 til afdraget på statens udenlandske gæld, der ventes at udgøre knap 22½ mia.kr. i 2002, *jf. tabel 5.10.*

Statsgælden

Overskuddene på DAU-saldoen fra 1999 til 2002 ventes at afspejles i et fald i statsgælden fra ca. 562 mia.kr. i 1999 til ca. 521 mia.kr. i 2002, *jf. tabel 5.11.* Faldet på omkring 40 mia.kr. svarer til et fald på knap 9 pct.enheder målt i forhold til BNP.

Fra 2001 til 2002 skønnes statsgælden at stige med omkring 7½ mia.kr. trods overskud på statens DAU-saldo på ca. 16½ mia.kr.

Det skyldes primært likviditetsvirkningerne i forbindelse med reduktionen af kredittiden ved afregning af A-skatter og arbejdsmarkedsbidrag, der påvirker statens opgjorte overskud i 2002 med godt 13 mia.kr., men først giver anledning til en nedbringelse af gælden primo 2003.

Herudover bidrager et forventet øget omfang af genudlån i 2002 på 6 mia.kr. til lavere gældsnedbringelse. Modsat vil fremtidige afdrag på disse

genudlån – for givet statsligt overskud – give anledning til en større gælds-
nedbringelse. Det stigende niveau for nye genudlån i forhold til 2001
skyldes blandt andet en udvidelse af genudlånsordningen til også at omfat-
te de statsgaranterede selskaber A/S Storebælt og Øresundsforbindelsen
A/S, der herved får mulighed for at låne på stort set samme vilkår som
staten, *jf. boks 5.1.*

Table 5.11. Statens gæld, 1999-2002

Nominel statsgæld ultimo året, mia.kr., årets priser	1999	2000	2001	2002
Samlet statsgæld	561,7	535,0	513,8	521,4
Indenlandsk gæld	648,6	624,0	611,0	618,1
Udenlandsk gæld	90,0	85,2	84,1	84,2
Nettogæld til Nationalbanken ¹⁾	-35,2	-34,7	-40,2	-40,0
Værdi af Den Sociale Pensionsfonds obligationsbeholdning	-141,6	-139,6	-141,1	-140,9
Samlet statsgæld i pct. af BNP ²⁾	46,3	41,3	38,1	37,4

1) Nettogæld til Nationalbanken er opgjort i henhold til statsregnskabet for 1999, mens nettogælden for 2000 er opgjort i henhold til Nationalbankens regnskab.

2) BNP i overensstemmelse med *Økonomisk Redegørelse, januar 2002.*

Endeligt kan en del af stigningen i statsgælden fra 2001 til 2002 tilskrives, at optagelsen af lån oftest sker til kurser, der afviger fra kurs 100. Derved afviger låneprovenuet fra den nominelle lånoptagelse. Da gælden er opgjort til nominal værdi, betyder det, at ændringer i gælden afviger fra nettofinansieringsbehovet.

Boks 5.1. Den statslige genudlånsordning

Ørestadsselskabet I/S har i en årrække benyttet sig af muligheden for direkte lån fra staten, de såkaldte genudlån. Fra og med 2002 gives også de statsgaranterede selskaber, Øresundsforbindelsen A/S og A/S Storebæltsforbindelsen, adgang til genudlån. Bemyndigelsen til at yde genudlån ligger hos Finansministeren.

På Finanslovsforslaget for 2002 budgetteres med nye genudlån til Ørestadsselskabet for 1,5 mia.kr., mens genudlånsomfanget for Øresundsforbindelsen A/S og A/S Storebæltsforbindelsen ventes at andrage henholdsvis 1 mia.kr. og 2½ mia.kr.

Retningslinierne for genudlån indgår som en del af et aftalesæt mellem Danmarks Nationalbank, det statsgaranterede selskab og den statslige garantistiller (Trafik- henholdsvis Finansministeren). Aftalesættet, der har til formål at reducere statens risiko ved garantistillelse, består af:

- Aftale mellem Danmarks Nationalbank og Trafik- henholdsvis Finansministeriet om Nationalbankens opgaver i forbindelse med selskabernes låntagning
- Aftale mellem selskabet og Trafik- henholdsvis Finansministeriet om generelle forhold
- Liste over acceptable lånetyper – en liste over lånetyper som det statsgaranterede selskab kan anvende. Listen udarbejdes og vedligeholdes i et samarbejde mellem Nationalbanken og Finansministeriet.

Ordningen for genudlån tager udgangspunkt i en vifte af allerede eksisterende statsgældsbeviser og statsobligationer. Genudlåsviften pr. 1. januar 2002 udgøres således af 8 kronedenominerede statspapirer med forskellige kuponrenter og udløb spredt i tidsintervallet mellem 2004 og 2011. Viften af papirer i genudlånsordningen fastlægges af Nationalbanken og revideres efter behov.

Kuponrente, løbetid mv. på genudlånene er en præcis afspejling af et underliggende papir i genudlåsviften. De underliggende statsobligationer på markedet anvendes til prisfastsættelse af genudlånene, idet kursen på genudlånet fastlægges som den gennemsnitlige kurs for "Medlemshandler" på Københavns Fondsbørs 3 børsdage før udbetaling af lånet til selskabet. Herved låner selskaberne i princippet til samme pris som staten.

Som udgangspunkt betales en årlig præmie til staten for genudlån på 0,15 pct. af nominelt udestående. Herved sidestilles genudlån med statslig garantistillelse.

Genudlånsordningen skal betragtes som et tilbud til selskaberne om adgang til billig finansiering. Da staten allerede garanterer for selskabernes gæld, er direkte udlån fra staten ikke forbundet med yderligere kreditrisiko.

Boks 5.2. De vigtigste begreber relateret til opgørelsen af statens finansieringsbehov

Nettokassesaldoen er summen af DAU-saldoen, genudlån mv. (for eksempel genudlån til SU-styrelsen) samt beholdningsbevægelser mv., der omfatter fordelte emissionskurstab, periodiserede renter, realiserede valutakursreguleringer samt beholdningsbevægelser som for eksempel lagerforskydninger.

Fordeelte emissionskurstab. Emissionskurstab (og -gevinster) opstår i forbindelse med låntagning, når lånets udstedelseskurs er forskellig fra pari (kurs 100). Kurstabene udgiftsføres på DAU ved at fordele kurstabet over lånets løbetid efter et lineært princip. De derved fremkomne fordelte emissionskurstab indgår for hvert år indgår som en del af den samlede renteudgift på statens gæld. Fordelte emissionskurstab har ligesom periodiserede renter ingen likviditetseffekt for staten. Derfor skal udgiftsføringen af fordelte emissionskurstab på DAU modsvares af en tilsvarende indtægtsføring på statens kapitalposter i opgørelsen af nettokassesaldoen.

Realiserede valutakursreguleringer. Realiserede valutakursreguleringer på afdrag på den udenlandske statsgæld indgår på DAU under renter af statsgælden. Formålet hermed er at give et mere retvisende billede af statens omkostninger ved at låne i fremmed valuta. Da realiserede valutakursreguleringer er tilknyttet afdragene, skal de ikke indgå i nettokassesaldoen. Derfor modregnes realiserede valutakursreguleringer i opgørelsen af nettokassesaldoen under beholdningsbevægelser mv.

Bruttokassesaldoen beregnes som nettokassesaldoen fratrukket de samlede afdrag på statens gæld. Bruttokasseunderskuddet er udtryk for det faktiske behov for finansiering i et givet år ved indenlandsk og udenlandsk låntagning samt træk på Nationalbanken. Statens indenlandske lånebehov er givet som summen af statens indenlandske afdrag og statens indenlandske nettofinansieringsbehov.

Opkøb af egne obligationer med udløb efter opkøbsåret fremrykker afdrag på statens gæld til opkøbsåret.

Nettofinansieringsbehovet er givet som nettokassesaldoen med modsat fortegn.

Bilag

Bilag 1

Bilagstabel 1. Afvikling og reduktioner af statslige tilskud og puljer mv.	
Mio.kr.	2002
§7 Finansministeriet	
<i>Afvikles:</i>	
Pulje til Service og Velfærd	16,9
I alt	16,9
§8 Økonomi- og Erhvervsministeriet	
<i>Afvikles:</i>	
Pulje til alternative boliger til unge	5,1
Tilskud vedrørende økologisk byggeri	20,4
Tilskud til forskning og oplysning på boligområdet	10,7
Tilskud vedrørende udnyttelse af vedvarende energi	135,8
Tilskud til produktrettede energibesparelser	25,1
Tilskud til energibesparelser i erhvervsvirksomheder	175,0
Tilskud til installation af fjernvarme	12,6
Pulje til initiativer til styrkelse af hjemme-serviceerhvervs udvikling	6,9
Pulje vedrørende retningslinjer for rapportering af samfundsmæssigt ansvar	3,1
Centerkontrakter for turisme	9,7
<i>Reduces:</i>	
Reduktion af byfornyelsesrammen	500,0
Øget konkurrence og effektivitet i det støttede byggeri	45,0
Tilskud til energiforskning	64,2
Justering af hjemmeserviceordningen	226,0
I alt	1.239,6
§11 Justitsministeriet	
<i>Afvikles:</i>	
Pulje vedrørende trafiksikker og miljørigtig transport	1,8
I alt	1,8

Bilagstabel 1. Afvikling og reduktioner af statslige tilskud og puljer mv.

Mio.kr.	2002
§16 Indenrigs- og Sundhedsministeriet	
<i>Reduceres:</i>	
Forebyggelsescentrets tilskudspulje	4,0
Tilskud til udvikling og analyse	4,0
Tilskud til sundhedsfremme og sygdomsforebyggelse	2,0
Tilskud vedrørende folkesundhed	2,0
Tilskud til Medicinsk Teknologivurdering og evalueringsprojekter	3,0
I alt	15,0
§17 Beskæftigelsesministeriet	
<i>Afvikles:</i>	
Tilskud til kompensation af udgifter ifm. udbygning af BST	136,6
Varslingspuljen	28,9
I alt	165,5
§18 Ministeriet for Flygtning, Indvandrere og Integration	
<i>Afvikles:</i>	
Tilskud vedrørende indvandrere og flygtninge	0,8
Pulje til udmøntning af Byudvalgets forslag m.v.	15,0
Pulje til brobygning for etniske minoriteter	7,7
<i>Reduceres:</i>	
Evaluerings-, Analyse, forsknings- og Oplysningsvirksomhed	1,0
Tilskud til sekretariatsvirksomhed Dansk Røde Kors, Asylafdelingen	1,0
Forsøgsvirksomhed vedrørende indvandrere og flygtninge	5,0
Pulje vedrørende bypolitiske initiativer	32,3
Pulje til efteruddannelse, forsøgs- og udviklingsarbejde	1,0
I alt	63,8

Bilagstabel 1. Afvikling og reduktioner af statslige tilskud og puljer mv.

Mio.kr.	2002
§19 Ministeriet for Videnskab, Teknologi og Udvikling	
<i>Reduceres:</i>	
Nedjustering af rumforskningsindsats	17,7
Tilskud vedrørende mobilitet omkring Øresund – ”Kyst til Kyst”	22,8
Mindreforbrug på ESAs frivillige programmer	24,2
I alt	64,7
§20 Undervisningsministeriet	
<i>Reduceres:</i>	
Forsøgs- og udviklingspuljer	51,0
Tilskud til aftenskoler (folkeoplysningsloven m.v.)	110,0
I alt	161,0
§21 Kulturministeriet	
<i>Afvikles:</i>	
Igangsætningsstipendier	10,8
Pulje til Teater uden for storbyerne	6,0
Tilskud til Det jyske Kunstakademi	0,2
<i>Reduceres:</i>	
Teaterabonnementsordningen	10,0
Budgetforbedring driftstilskud	13,1
Budgetforbedring øvrige tilskud	89,4
I alt	129,5
§23 Miljøministeriet	
<i>Reduceres:</i>	
Tilskud vedrørende kemikalier, sundhed og miljø	14,2
Teknologipuljen	7,6
Tilskud til vandløbsforbedringer	6,4
Tilskud til skovbrugsforanstaltninger (netto)	19,1
I alt	47,3

Bilagstabel 1. Afvikling og reduktioner af statslige tilskud og puljer mv.

Mio.kr.	2002
§24 Fødevareministeriet	
<i>Afvikles:</i>	
Driftsmidler vedrørende økologisk eksportfremme	5,0
Økologiske udviklingstilskud	28,0
Tilskud til forbedring af forarbejdning og afsætning	21,4
<i>Reduceres::</i>	
Puljen til tilskud til fødevare- og jordbrugsforskning	45,0
Information om Ø-mærke	5,0
Forhøjet tilskud til økologisk rådgivning under konsulentordningen bortfalder	3,0
Besparelse til udmøntning på udvalgte tilskudsordninger ved mindreforbrug	14,5
I alt	121,9
§28 Trafikministeriet	
<i>Afvikles:</i>	
Trafikpuljen	59,4
Pulje til trafiksikker og miljørigtig transport i virksomheder	2,1
Stationsmoderniseringspuljen	35,5
Pulje til styrkelse af kollektiv trafik i tyndt befolkede områder	21,4
<i>Reduceres:</i>	
Vejdirektoratets rådighedspulje	51,0
I alt	169,4
Staten i alt	2.196,4

www.fm.dk